Öğretmen örgütlenmesinde yeni yaklaşımlar
Sayfa 2

Faşist Almanya'da tıp
Sayfa 3

Heavy-Metal üzerine
Sayfa 5

Felsefe ve Günlük yaşam
Sayfa 6

AIDS insan yapımı mı?
Sayfa 8

Festivalleşen Festival

Gazetemiz elinize ulaştığında bu yıl 17.si yapılan **Uluslararası İstanbul Festivali**'nin 31 gün süren maratonunun 15 günü geride kalmış olacak. Bu nedenle yazımızda geri kalan günlerdeki etkinliklere ve festivaldeki değişikliklere değineceğiz.

Temmuz programına geçmeden sürpriz isim **Bob Dylan'**ın 24 Haziran gecesi **Açıkhava**'da bir konser verdiğini eklemeliyiz. İstanbul Festivali, içinden ürettiği **Sinema Günleri** ve **Uluslararası Tiyatro Festivali**'yle ülkemizin kültür ortamına gerçek bir canlılık getirirken aynı zamanda istanbul'un kültür başkenti olmasını pekiştiriyor. Aslında başkent benzetmesi yerine tekel demek daha doğru olacak. İstanbullular, boyutlarına yakışmaya çalışan bir sanat olayını izleyici olarak besleyebilmenin haklı bir gururunu taşıyor son iki, üç yıldır. Festival, tiyatronun da bünyeden ayrılıp farklı bir kimlikle ortaya çıkmasıyla önceki yıllardaki ''popülist'' içeriğinden bir hayli uzaklaşarak ''uzmanlaşmaya'' ve doğal olarak seçkinleşmeye başladı. Dünyada sadece ''Mozart operaları festivali' ya da ''Beethowen senfonileri yorumları''na ait ''festivallerin'' varlığı anımsanınca İstanbul'-

ON BİN YIL DEMOKRASİ

''On bin yıl demokrasi'', ''On bin yıl özgürlük'', **Tienanman Meydanı**'nı girmesine halkın izin vermediği askeri birliklerin zırhlı araçlarından birinin üzerine yazılmış bir slogan. Aracın üzerine bu sloganı yazan genci dünyanın en büyük alanını dolduran yarım milyondan fazla genç ve emekçi 'aktif' olarak destekliyorlardı. Eylemciler her fırsatta sosyalizme olan bağlılıklarını yinelemelerine rağmen rüşvet ve yolsuzluk iddialarından cılkı çıkmış yönetimden çok tehlikeli bir şey istiyorlardı. Basiretsizliğini ve aczini gizlemek için hükümet, parti ve ordu, dün-

Tiananmen Meydanı: Artık bir dargeçit.

Gençlik Dünyası

Aylık Gençlik Gazetesi Temmuz/Sayı: 20/1000 TL (KDV dahil)

Say ki acılar masaldı

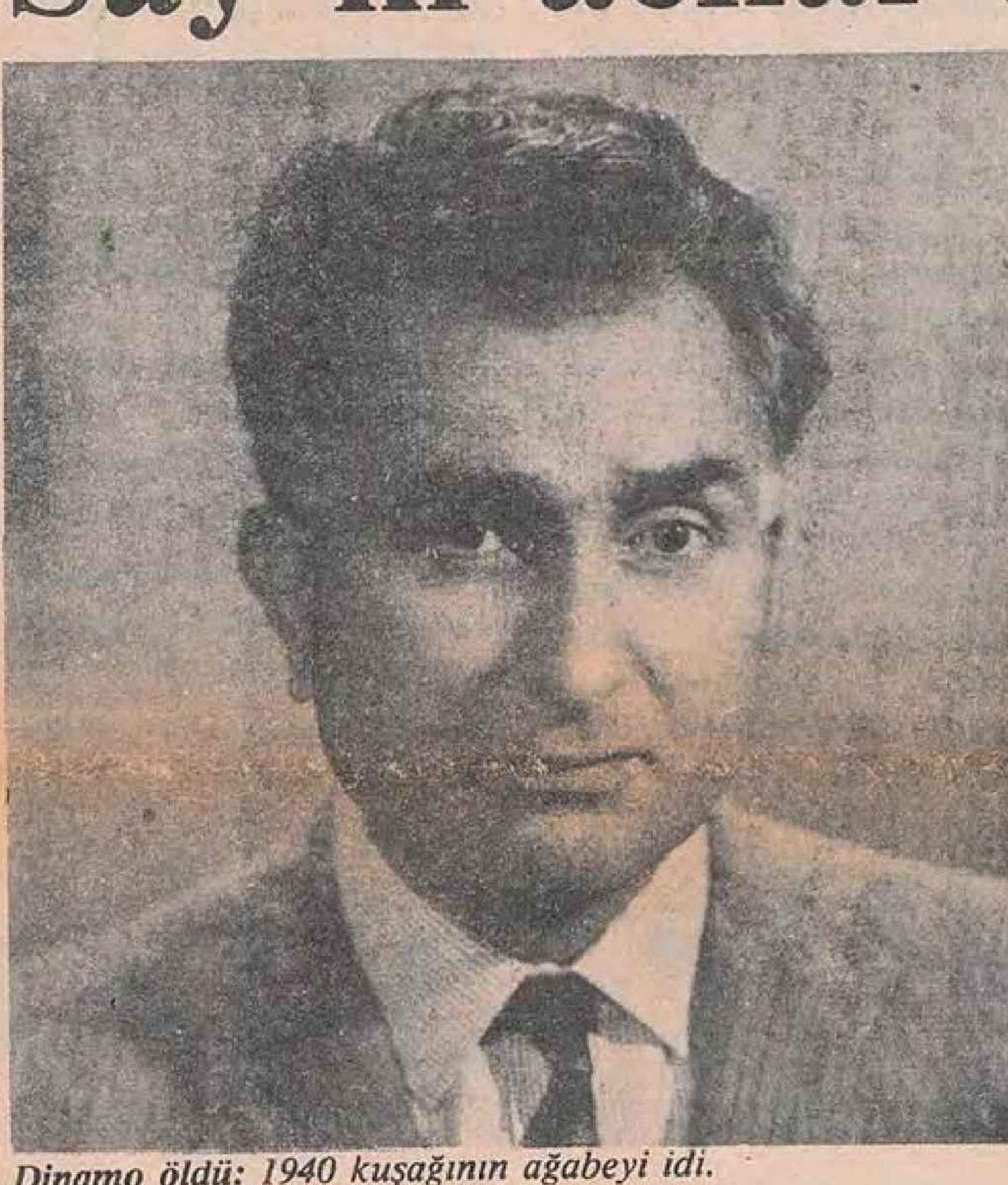

Dinamo öldü: 1940 kuşağının ağabeyi idi.

Hasan İzzettin Dinamo öldü. Edebiyatımıza ''40 Kuşağı'', ya da ''Acılı Kuşak'' diye adlandırılan ve bugün bile pek çok yönü tartışılan bir dönemin öncü sanatçısıydı. Edebiyat eleştirmenleri onun, Nâzım'ın o büyük etkisinden kendini sıyırarak ''toplumcu'' şiire yeni bir tad getirdiğini söylüyorlardı. Fakat, **Ahmet Arif, Enver Gökçe, Asım Bezirci, Arif Damar** gibi yine o 'kuşağa' dahil sanatçılara olduğu gibi onun da peşinden birileri hiç eksik olmadı. Sürekli polis tehditi ve izlemesi altında geçen bir ömür sürdü. Yaşadığı gecekondu mahallesinin insanlarını kışkırtıp koca **Dinamo**'yu can evinden vurmaya kalktılar. 1960'a kadar yazdıklarından, 10 kadar roman ve şiir ki-

En güzel bencilliğimiz

Sevgi: Gençlerin şansı, bu edinim için bolca zamana sahip olmalarındadır.

Geleceğe dair güzel düşleri olan insanlarız. Hepimiz özgür olacağız. İstismar olmayacak. Çileyi ve bereketi kardeşçe paylaşacağız. Yaşamımızın estetik boyutu büyüyecek, ilgilerimiz güzel olana yoğunlaşacak. İnsana böylesi yakışır; insanca olan da budur diye düşünüyoruz.

Bu bizim, bugün için sırf teorik bir tasarım olarak kalsa bile amacımızdır. Böyle güzel bir amacın bugünümüzü de etkilemesini, gündelik yaşam ilişkilerimizde dile gelmesini kim istemez ki. Öyleyse soralım: Sevgi üzerine temellendirdiğimiz ütopyamız bugünümüzü ne kadar etkiliyor? Bizler sevgiyi, baştan başa bir sevgi toplumu olarak tasarlanmış

Devamı 11. sayfa'da

Soyut tahliller

Son iki aydır özellikle günümüzü gecemizi dolduran bir sorun var, sınırlarımızı zorlayan Bulgar göçmenleri... Televizyonda onları görüyoruz. Gazetelerde onları okuyoruz. Evde, okulda, işyerinde onların maceralarını konuşuyoruz. Trenler onları taşıyor. Politikacılarımız onlar için demeç veriyor. Yazarlar onları yazıyor. Gazeteler, filmler onların başından geçenleri anlatıyor. Devlet onlar için miting düzenliyor, onlar için meydanları dolduruyoruz. ''Aşağı Bulgar göçmeni, yukarı Bulgaristan Türkler'i...'' Gündemin hemen hemen tamamını onlar dolduruyor. Herşeyi bir kıyıya bıraktık, konuşulan, söylenen hep onlar... Öyle ki; milli duygularımız iyice kabarmış! Genel Kurmay Başkanı'ndan gazeteler demeç alıyor. Yakında Kıbrıs günlerinde olduğu gibi yurttaşlar ''Bulgar Gavuru''na karşı açılacak bir harbin gönüllü askeri olmak için askerlik şubelerinin önünde kuyruk olurlarsa hiç şaşmamak gerekecek. Yakında ''Kırcali Kasabı'', ''Razgrad Kahvehanesi'' vb. gibi isimler ortalıkta görünmeye başlayınca hiç şaşmamak gerek.

G.Ü.İ.İ.B.F. M.M.Y.O.Ö.D. kuruldu

G.Ü.İ.İB.F. Maliye Meslek Yüksek Okulu Öğrenci Derneği, Valiliğe karşı 4. İdare Mahkemesi'nde açmış olduğu dava sonucu çıkan yürütmeyi durdurma kararıyla tüzel kişiliğini kazandı.

Öğrenci derneğimiz, bu karardan sonra üye kaydına başlamış bulunmaktadır. Ancak okul idaresi öğrenci belgesi için başvuruda bulunan öğrencilere belge vermemektedir. Gerekçe olarak ise; ''Öğrenci derneği kurduğunuzdan bizim haberimiz yoktur'' diyorlar. Öğrenci derneğinin tüzüğünü ve kuruluş bildirimini istemekteler. Bu keyfi karar bizlerin eseri olan öğrenci derneği çalışmalarını engelleyemeyecektir.

Kedi severlere

Gençlik Dünyası sayfalarında şimdiye dek kedilerle ilgili herhangi bir yazının çıkmaması, kedi sever okurlarımız tarafından sürekli eleştirilen bir durumdu. Bizleri sürekli arayarak ve mektuplar yazarak bu eksikliğimizi protesto eden okurlarımızın dileğini yerine getirmek için İngiliz karikatüristi **Norman Thelwell'**i yardıma çağırdık. Bu konudaki isteğimizi kırmayarak yardımını esirgemeyen Thelwell'e teşekkür etmek istiyoruz. Evet, Thewell bize çizgileriyle kedileri tanıtıyor!

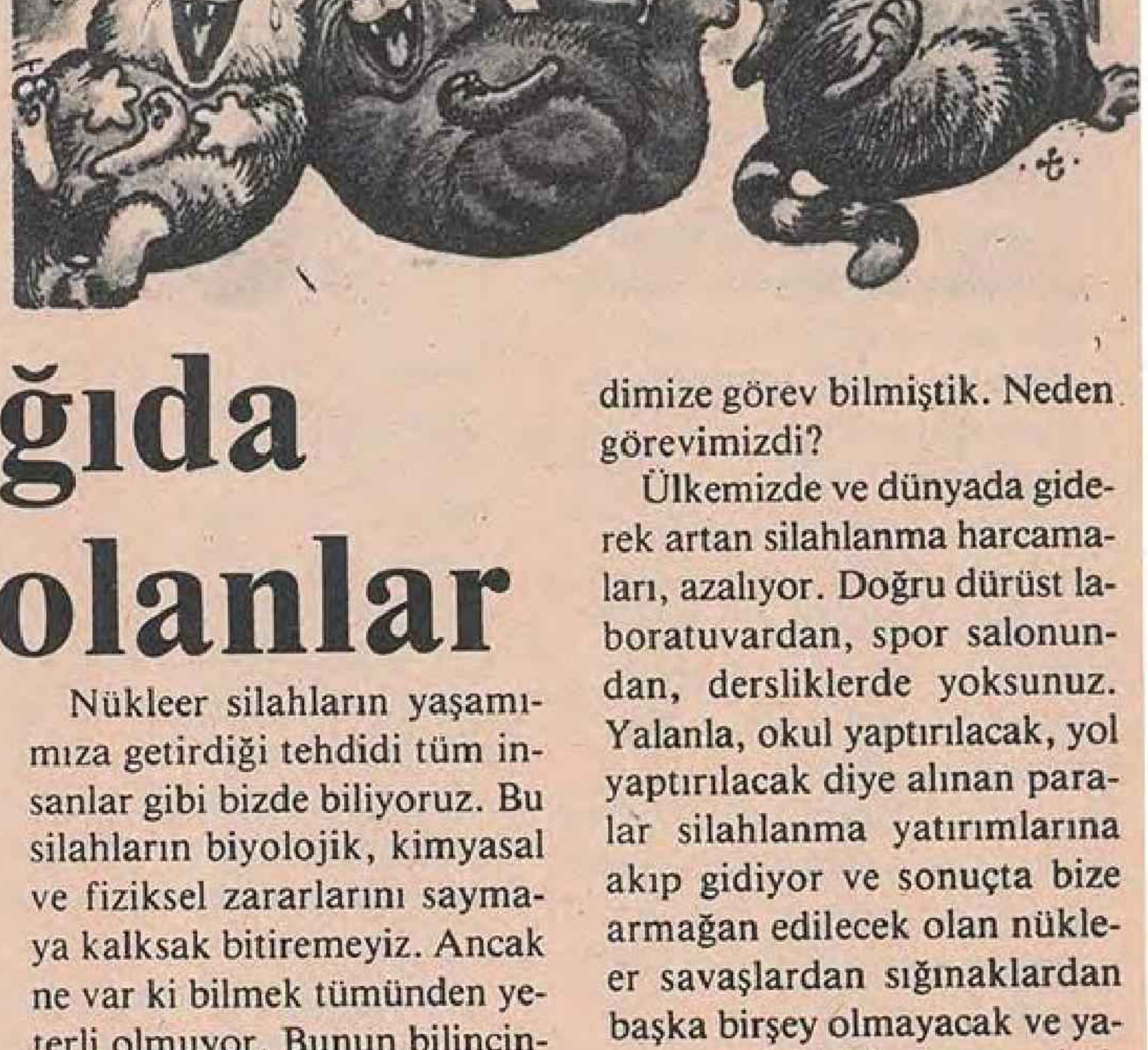

Biz aşağıda imzası olanlar

Geçtiğimiz ay içinde, biz Sakaryalı liseli gençlik olarak, tüm dinamiğimiz ve sorumluluğumuzla, barışa karşı olan duyarlılığımızı gösterdik. Bizler, NÜSHED'in ''Nükleer Silahlanmaya Hayır'' kampanyasının amaç ve anlamına gönülden saygı duyduk. Bu imza kampanyasına birçok arkadaşımız katkıda bulundu, propagandasını yaptı.

Nükleer silahların yaşamımıza getirdiği tehdidi tüm insanlar gibi bizde biliyoruz. Bu silahların biyolojik, kimyasal ve fiziksel zararlarını saymaya kalksak bitiremeyiz. Ancak ne var ki bilmek tümünden yeterli olmuyor. Bunun bilincinde olan biz liseli gençler, barış mücadelesine böylesi bir imza kampanyası vesilesiyle katkıda bulunduğumuz için mutluyuz. Daha doğrusu kendimize görev bilmiştik. Neden görevimizdi?

Ülkemizde ve dünyada giderek artan silahlanma harcamaları, azalıyor. Doğru dürüst laboratuvardan, spor salonundan, dersliklerde yoksunuz. Yalanla, okul yaptırılacak, yol yaptırılacak diye alınan paralar silahlanma yatırımlarına akıp gidiyor ve sonuçta bize armağan edilecek olan nükleer savaşlardan sığınaklardan başka birşey olmayacak ve yaşamımızın hiçbir güvencesi olmayacak. Oysa ki biz yaşamak istiyoruz, korkusuzca yaşamak istiyoruz. İnsan olarak,

Öğretmen örgütlenmesinde yeni yaklaşımlar

Her yerde, her birimde kolektif öğretmen ekipleri halinde çalışmayı temel almalıyız. Bu komitelerin çalışmalarının sonuçlarını topluca değerlendirmeli, eksik yönleri saptamalı ve birlikte düzeltmeliyiz.

12 Eylül öncesi dönemde, ülkemizin iki büyük demokratik kitle örgütü DİSK ve TÖB-DER, kitle örgütlerinin işlevleri ve onlardan çıkarılacak dersler açısından incelendiğinde her ikisinin de çok zengin birer mücadele ve örgütlenme pratiğine sahip oldukları görülecektir. Ancak, geçmişten günümüze, değişen koşullar yeni bir mücadele ve örgütlenme yöntemi üretmeyi gerektiriyor.

Ahmet İnce

Demokratik öğretmen hereketinin ya da örgütlenmesinin, kitle örgütleri kapsamında çok zengin bir savaşım ve deneyim pratiği vardır. Demokratik kitle örgütleri, bilindiği üzere temsil ettikleri kitlenin ekonomik, demokratik, mesleksel, hak ve çıkarlarını genel demokrasi mücadelesinden kopmadan koruyup geliştirmeye çalışan yığın örgütleridir. Bu örgütler, aynı zamanda birer baskı grubu olarak demokratik, toplumsal yaşamın vazgeçilmez öğeleridirler. 12 Eylül öncesi dönemde, ülkemizin iki büyük demokratik kitle örgütü DİSK ve TÖB-DER, kitle örgütlerinin işlevleri ve onlardan çıkarılacak dersler açısından incelendiğinde, her ikisinin de çok zengin birer mücadele ve örgütlenme pratiğine sahip oldukları görülecektir. Ancak, günümüz koşullarında, geçmiş deneyler aynı biçimde yinelenemez. Değişen koşulların getirdiği bir yapılanma içinde yeni mücadele ve örgütlenme yöntemleri geliştirmek durumundadırlar. Örneğin, programında "demokratik bir kitle ve meslek örgütü" olduğu yazılan EĞİT-DER, emekli ve meslek dışı kalmış öğretmenlerin derneği olmakla birlikte, üyeleri olamayan ya da yasal olanaklar zorlanarak üye olmaya çağrılan, çalışan öğretmenlerin de hak ve çıkarlarını savunmaktadır. Çünkü, 12 Eylül'de beri yaşanan antidemokratik koşullar, demokratik kitle örgütlerinin hem demokratik işleyişini hem de kitlesini büyük ölçüde daraltmıştır. Ancak, hangi koşullar altında bulunurlarsa bulunsunlar bu örgütlerin varlığının "olmazsa olmaz" koşulu, onların iç işleyişlerinin vazgeçilmez mekanizması DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK'tir.

Öğretmen hareketinde bizler için yaşamsal bir önem taşıyan demokratik merkeziyetçi anlayış, çalışma va mücadele üslubu hiç kuşkusuz, donmuş bir kalıp, hazır bir reçete değildir. Nasıl ki her yiğidin ayrı bir yoğurt yeyişi varsa, bu mücadelede etkin görev alan ya da mücadeleye yeni katılan unsurlar da, demokratik merkeziyetçiliğin öğretmen örgütünce tanımlanan temel anlayışını ve yöresel özellikleri de dikkate alarak kendilerine özgü çalışmalar, yaratıcı yöntemler geliştirmek durumundadırlar. Bir ilde ya da bir bölgede geliştirilen ve uygulanan çalışma biçimi, başka bir bölgede aynı biçimde uygulanmayabilir. Çünkü her yörenin değişik çelişkileri, farklı sorunları vardır. Ve doğal olarak, farklı çelişkiler farklı yöntemlerle çözülür.

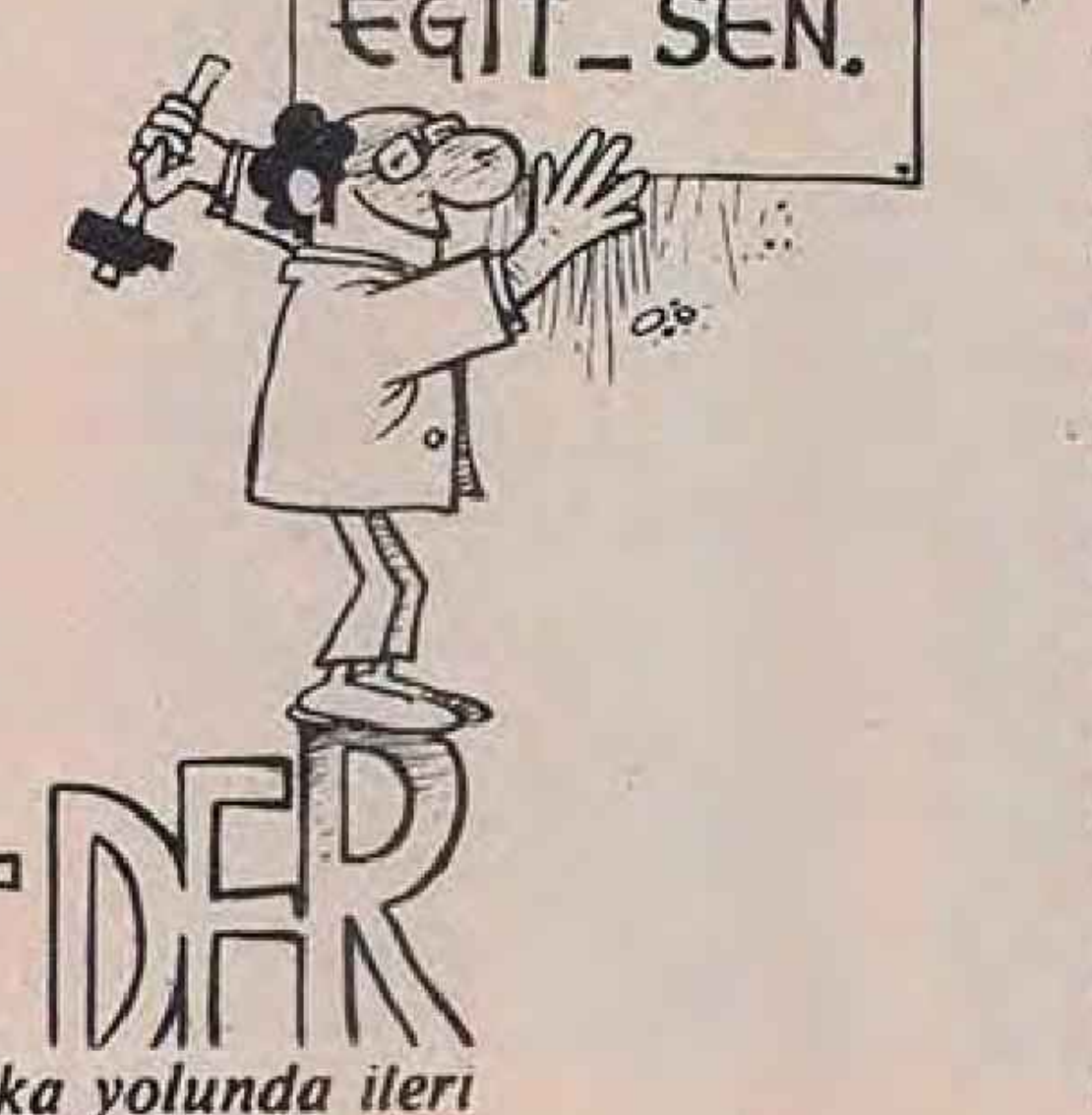

Grevli-toplu sözleşmeli sendika yolunda ileri

Öğretmen örgütçülüğü, son derece sabırlı, kahırlı ve o ölçüde de onurlu bir mücadeledir. Bu mücadelenin meyveleri hemen toplanmayabilir. Yapılan çalışmalar, kısa sürede ürün vermeyebilir. Ama, bir gün bakarsınız o sabırlı, o görünmeyen çalışmalar çeşitli alanlarda fışkırmaya başlamıştır. İşte o zaman, görünmeyen özveriler, görülebilen hazlara dönüşür.

Demokratik öğretmen örgütlenmesinde eskiden beri süregelen birtakım yanlış yaklaşımları törpülemek, "çekişme, polemik ve rekabet" anlayışları yerine, her birimde, her alanda yer alan tüm eğilimlerle "görüşme, uzlaşma, işbirliği, ikna, eleştiri, özeleştiri" anlayışıyla hareketin BİRLİK espirisini, **birlikte iş yapma alışkanlığı ve çoşkusunu** yaşama geçirmeliyiz, bunu sürekli bir davranış biçimine dönüştürmeliyiz.

Eğit-Der'e üyelik, fahri üyelik kampanyaları organize etmek, ABECE dergisini tam bir örgütlenme ve öğretmenlerle ilişki aracı olarak kullanmak, çalışan öğretmenlerin derneğe üyeliği, sendikalaşma için somut mücadele... gibi yaklaşımlarımız hareketimizin etkinlik alanını genişletti, inisiyatifimizi güçlendirdi. Bundan sonra da, demokratik öğretmen hareketiyle ilgili hangi görev olursa olsun, ciddiye almak ve onu, yeni üyeler kazandıran bir kitleselleşme aracı olarak değerlendirmek gerekir. O nedenle, her yerde öğretmen çoğunluğunun içinde olmalıyız. O alanları özgün çalışmalarımız için hazır birer zemin olarak görmeliyiz. Bu anlamda, okulları birer fabrika gibi değerlendirmeli, öğretmenleri bu fabrikaların işçileri gibi algılamak ve algılatmak gerekir. Yani bizim fabrikalarımız okullardır. Sendikalaşma perspektifimizi bu espiriye uygun olarak, yani bir sendika gibi çalışma koşullarını yaratacak biçimde şekillendirmeliyiz. Örgütlenme çalışmalarımızı bu espiriyi güçlendirecek biçimde organize etmeliyiz.

Her yerde, her birimde kolektif öğretmen ekipleri halinde, demokratik komiteler halinde çalışmayı temel almalıyız. Bu komitelerin çalışmalarının sonuçlarını topluca değerlendirmeli, eksik yönleri saptamalı ve birlikte düzeltmeliyiz. Yerel öğretmen sorunlarının ele alınış ve çözümlenme girişimlerinde tüm eğilimleri yansıtan demokratik komiteler inisiyatif sahibi olmalı, her yerde kolektif iş yapma, o birimlerde yer alan tüm eğilimlerle ortak iş üretme anlayışını, yani kolektivite kültürünü kökleştirmeliyiz.

Üretken, çoğalan bir ilişkiler ağı kurmalıyız. En bilinçli öğretmen kesimlerinden daha az bilinçli kesimlere doğru uzanan bir çalışma yöntemi geliştirmeliyiz. Her birimdeki öğretmen inisiyatifleri gündemli, periyodik toplantılarla hareketin gelişimine sürekli katkı sağlamalı, ve ortaya çıkan olumsuzluklara kolektif olarak müdahale etmeliyiz. Öğretmen kitlesinin bulunduğu her alanı, tartışma sonucu kararlaştırılan yöntemlerle değerlendirmeliyiz. Bu kapsamda, öğretmen evleri, öğretmen kooperatifleri, köy kalkındırma kooperatifleri, İLK-SAN... vazgeçemiyeceğimiz çalışma ve ilişki alanları olacaktır.

Sendikalaşma yolunda nicel ve nitel birikimler sağlayacak olan EĞİT-DER şubelerinin kuruluş, gelişim ve eylem aşamalarında, özverinin en yüksek boyutunda görev almalıyız. Hiç kuşkusuz sürdürülen bu özverili çabalar, çeşitli öğretmen eğilimlerini olumlu yönde etkiliyecek ve böylece, değişik kanallardan yürüyen çalışmalar,bir noktadan sonra birleşecek ve ortak bir çıkışa doğru yönelecektir.

Örgütsel sorunlara ilgi duyan her öğretmen arkadaşımız sürekli okumak, özellikle sendikalaşma sorunlarıyla ilgili her türlü bilgiyi ve belgeyi özenle değerlendirmek, profesyonel bir örgütçü, hareketin yetkin bir militanı haline gelmek durumundadır. Çünkü, demokratik öğretmen hareketinin mücadelesi anlık ya da dönemsel bir mücadele değil, uzun soluklu bir mücadeledir. Zaman zaman hareketin kesintiye uğratılması, dağınıklığımız, başarısızlığımız, koyduğumuz hedeflerin gerisinde kalmamız bizlerde moralsizlik, teslimiyet, vazgeçme... eğilimleri yaratmamalı, kayıplarımızın, başarısızlıklarımızın, yetersizliklerimizin nedenlerini araştırıp eksik yönlerimizi yetkinleştirmeli, sabırla ve kararlılıkla çalışmalarımızı bulunduğumuz mevzinin ileri noktalarına yöneltmeliyiz. Her eksikliğimiz, yanlışlığımız, inisiyatifsizliğimiz bizleri daha fazla kamçılamalı, yılgınlık ve teslimiyetin aksine, mücadele azmimizi dimdik ayakta tutmalıyız. Çünka bizim hareketimiz, en doğal örgütlenme haklarımızı gaspedenlere karşı uzlaşmacılığı, teslimiyeti her zaman reddetmiştir. Demokratik öğretmen hareketi, sıradan bir hareket değildir. Bizler bu hareketin sıra neferleri olarak, durdurulamayan bir mücadelenin ateşleri içinden geçerek geliyoruz. Kökleşmiş savaşım deneylerimiz, onurlu bir mücadele mirasımız vardır.

İnanıyoruz ki, önümüzdeki süreçte, öğretmen hareketimizin ayrılık noktaları değil, BİRLİK espirisi bütün uygulamalarıyla yerleşecek, hareketin ivmelendirici bir parçası olan eğilimler ve hiç bir eğilim içinde yer almadığını belirten tek tek arkadaşlarımızın anlayış ve yaklaşımları, her geçen gün bu doğrultuyu güçlendirecek ve böylece hareketimiz **grevli-toplu sözleşmeli sendika yolunda** ileri hedeflere doğru yürüyecektir.

Bir anketin düşündürdükleri

Kitlelere ulaşmak gibi bir sorunumuzun olmadığı belli

Geçtiğimiz Ocak ayı içerisinde Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesinde bir öğrenci sorunları anketi uygulandı. Anket, G.Ü.Ö.D. Mesleki Eğitim Faktültesi Biriminde çalışan bir grup öğrenci tarafından hazırlanıp uygulandı.

Anket çalışması, anketi yapan grup içinde turnusal kağıdı işlevi gördü. Sorumluluk bilinci, görevin yerine getirilmesi, diğer öğrencilerle diyalog kurabilme açısından arkadaşlarımız kendilerini sergilediler. Anket komisyonu bir türlü yaşama geçmedi. İşler sonuçta 1-2 kişinin üzerine kaldı. Değerlendirmeyi yapacak arkadaşlar görevlerini savsakladılar. Normalde MART ayında sonuçların hazırlanması gerekirken, ancak MAYIS ayında yapıldı. Somut işler olduğunda "devrimci" lafazanlar nedense hep ortadan kayboluyorlar. MAYIS ayında anketin değerlendirilip sonuçların alınmasında nedense pek beğenmedikleri (?) arkadaşlar görev aldı.

Aşağıda değineceğimiz dernek çalışmalarındaki aksaklıkların somut göstergesi olan sonuçların temel nedenleri bu anket çalışmasında da "ben buradayım" dercesine göze batıyordu. Mesleki Eğitim Fakültesi'nden birileri kalkıp, "Kitleselleşememenin ana nedenlerinden biri de şimdiki dernekçilerdir" derse pek te haksız sayılmaz.

"Gazi Üniversitesi Öğrenci Derneğinin çalışmaları konusunda bilginiz var mı?" sorusuna verilen yanıtların sonuçlarına bakalım.

DERNEKTEN
Haberim Yok : % 28,32
Hayır : % 59,30
Evet : % 12,38

1986 da kurulan, rekor düzeyde gözaltı ve operasyon yaşayan G.Ü.Ö.D. öğrenci kitlesinin % 12 lik gibi küçük birimine duyurabilmiş. Neden? Üstelik % 28 lik bir oranın derneğin varlığından haberi yok. Niçin?

Neden ve niçin sorularına "devrimci" gençlerimiz, "sosyalist" gençlerimiz hemen, öğrenci dernekleri üzerindeki baskılardan, burjuvazinin propagandalarından, depolitizasyondan dem vuracaklar. Çünkü onların kafasında öğrenci derneği üyesi olmakla devrimci olmak eşanlamlıdır. Onlara göre politik olmak şu veya bu derginin okuru olmaktır. Şu veya bu dergi okunmadan yurt ve dünya sorunlarıyla ilgilenilemez, kendi sorunlarına sahip çıkılamaz. Bir kaç dergi birden okuyorsa o da nötralize olur. Dergimergi okur, ama bizim dergiyi okumaz, o zaten reformist, revizyonisttir. Budur onların anlayışı.

İşte bütün derneklerde yaşanan sorun bu. Kitlelere ulaşma, kitlelerle birşeyler yapma onları mücadeleye çekme, kendi sorunlarının çözümü doğrultusunda hareket etmelerini sağlama gibi, kaygılar yok. Zaten birileri bunu teorize bile ediyor. "Kollarını açmış bizi bekleyen "kitleler" yok, bizbizeyiz." deniliyor. Biz bize olduğumuz doğru. Ama kitlelere gitmek için ne yaptık? Kitlelere gitme gibi bir dergimizin olmadığı zaten kitlelerin bize kollarını açması gerektiği mantığından anlaşılıyor. Sen, ben, bizim emmoğlu oturduğumuzda kitlelere ulaşmak için hangi politikaları saptadık? Hangi somut sorunlara somut çözüm önerileri getirdik? Öğleye kadar uyuyup öğleden sonra gelip profesyonel devrimci ayaklarına yatmıyor muyuz? Bunlar ot, bunlar lümpen, bunlar dönek, bunlar mücadele kaçkını deyip biz bize kalmıyor muyuz? Derslere girip öğrenciyle birlikte oluyor muyuz? Sınavdan sınava ya da kantinde ya görüyoruz ya görmüyoruz sınıf arkadaşlarımızı. Sen, ben, bizim emmoğlu yetiyoruz bir birimize kantinde. Dernek toplantılarında da kazara yeni gelen biri varsa bir daha gelmesin diye elimizden geleni yapıyoruz.

M.E.F. somutuna dönelim. 86-87 de M.E.F.'te Ticaret-Turizm'de dahil olmak üzere 100'den fazla G.Ü.Ö.D. çalışanı vardı 87-88 de sadece Ticaret-Turizm'de 50'ye yakın insan vardı. Ne oldu da bugün yine 50'yi aşamıyoruz? Ne oldu da 87-88 de M.E.F de 12 kişi kaldı. Operasyon tek gerekçe miydi? Şimdi şu sorunun yanıtı açık değil mi? Kitleselleşemiyor muyuz, kitle mi kaybediyoruz?

Evet arkadaşlar, kitle kaybediyoruz. Grup çıkarlarının öğrenci hareketinin çıkarlarından önde tutulmaya başlandığı günden bu yana geriye gidiyoruz. Grup çatışmalarının başladığı günden bu yana kitlelerden tecrit oluyoruz. Sonra kalkıp "Kriz var" diyoruz. "Tıkanıklık" var diyoruz.

Aynı grupsal kaygılarla çözüm bulduğumuzu sanıyoruz. "En büyük biziz" mantığıyla da Marksizme katkı yaptığımızı, öğrenci hareketinin önünü açıcı, sihirli formüller bulduğumuzu iddia ediyoruz. Kurultaylar öneriyoruz, merkezileşme öneriyoruz.

Kitleler sorar adama; sen birimde hangi sorunumu çözdün de, merkezi anlamda hangisini çözeceksin? Diğer anlayışlar sorar adama; sen birimde benimle ne kadar yürüdün de merkezi dernekde birlikte yürüyelim. "Yaşasın gençliğin devrimci eyleminin birliği " diyorsun. Bi senin "bir" liğin olmasın mı? Bu güne kadarki pratiğinle bana hangi güvenceyi verdin. "Dernek yönetimine geleyim de 12 kişi olsun." mantığıyla hareket etmedin mi? Senin için önemli olan dernek yöneticisi olmak değil mi, kitlesi olsa da olmasa da olmasa da? Yönetime gelmek için olmadık alicengiz oyunları oynamadın mı?

Kitleler bekliyor arkadaşlar. Bizim aklımızın başımıza gelmesini bekliyor. Biz kitlelerle birlikte olabilmek için de onların devrimci olmasını beklemeyiz. Durup dururken "devrimci" olmazlar.

Her bilinç düzeyi kendine uygun örgütlülüğü gerektirir. Öğrenci Dernekleri, insanların kendi somut sorunlarının çözümünü istedikleri ve en fazla demokratik talepler sunduğu örgütlenmelerdir. Onların (DKÖ'lerin) mücadelesinin işçi sınıfının politik mücadelesine tabi kılınması ise politik önderliği gerektirir.

Öğrenci gençliğin akademik ve demokratik sorunlarına duyarlılığını şu sonuçlardan görmek olanaklı: Mesleki Eğitim Fakültesi öğrenci sorunları anketinde, "almış olduğunuz eğitim yeterli mi?" sorusuna % 89,38'i hayır diyor. Bu da gösteriyor ki öğrencilerin yaklaşık % 90'ı eğitim sisteminden yakınıyor. Öğrencilerin bu rahatsızlığını örgütlemek olanaklıdır. Gerici-şoven içerikli eğitime karşı olmalarını sağlamak bizim sağlıklı, düzenli ve örgütlü mücadelemize bağlıdır.

Burada, okul içi taleplere ilişkin birşey yazmayacağız. Ancak anket sonuçları incelendiğinde, okulda çözüm bekleyen acil ve somut sorunlar, öğrencileri rahatsız eden konular o kadar çok ki; bunların çözümü doğrultusunda atılacak adımlar kitleselleşmeye giden adımlar olacaktır.

Öğretmen "Yeterlilik" sınavına karşı çıkanların oranı % 94,70 dir. Bütün eğitim fakülteleri ve eğitim yüksek okullarının sorunu olan öğretmen yeterlilik sınavının kaldırılması doğrultusunda somut adımlar atmamız gerekir.

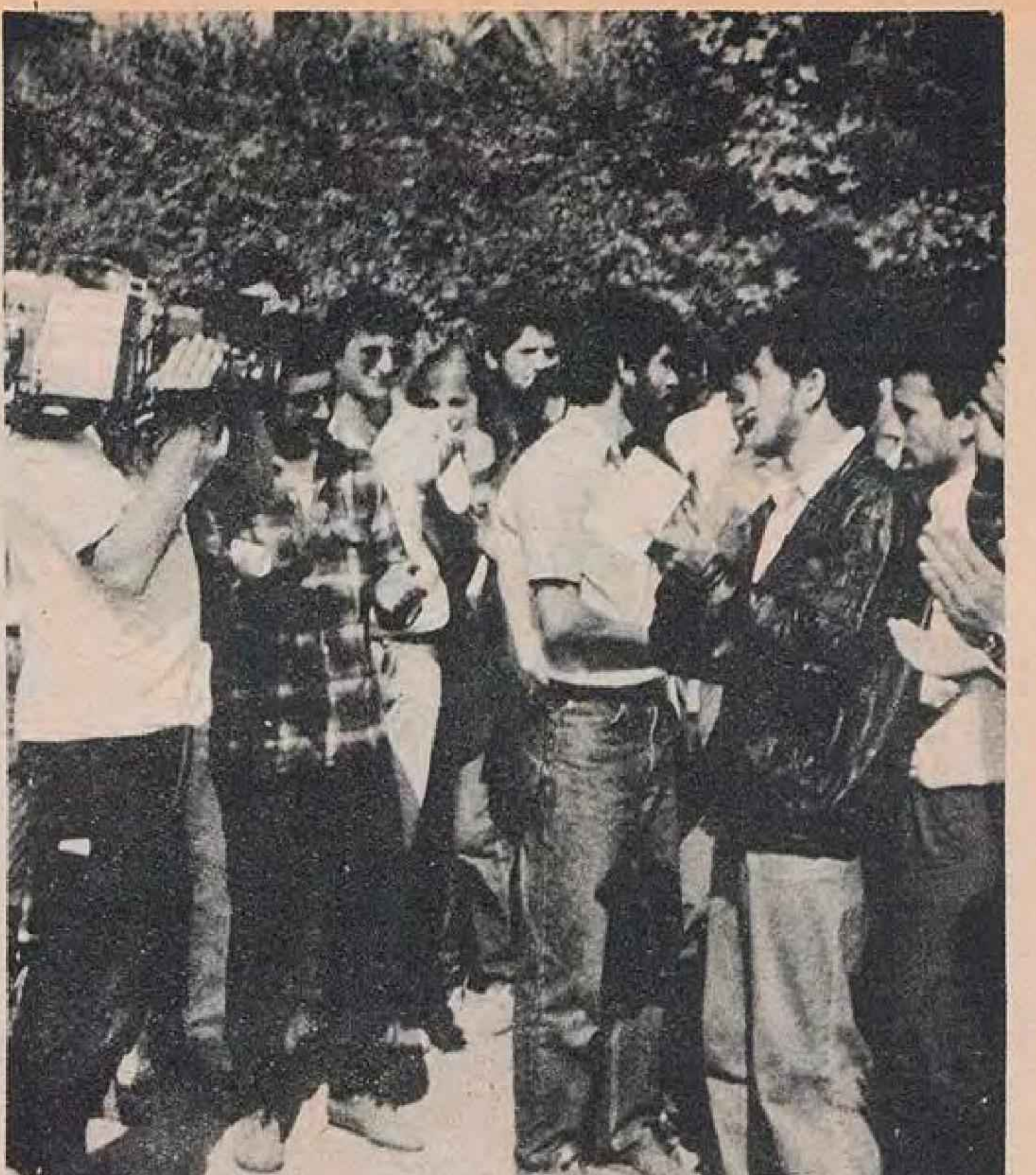

"Y.Ö.K.'e Hayır" diyenlerin oranı % 92,7, buna karşın üniversitelerin özerk olmasını isteyenlerin oranı % 75,23. Aradaki fark YÖK'e karşı çıkan % 17,47'lik kesim üniversitelerin özerkliğini istemiyor. Zaten % 1327'si "fikrim yok" yanıtını veriyor. Üniversite özerkliği nedir? Özerk-demokratik üniversiteden ne anladığımızı insanlara anlatmadan onları ikna etmeden ÖZERK DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE mücadelesinde bir adım ileriye gidemeyiz.

"Üniversite yönetiminde öğrencileri ilgilendiren kararların alınmasında öğrenciler temsilcileri aracılığıyla bulunmalı mıdır?" sorusuna % 94,69'u evet diyor. Bu da gösteriyor ki kitlelerin bilinçaltında da olsa kendi kendini yönetme isteği yer alıyor. Bunu somut talebe ve mücadeleye dönüştürmek bizlerin görevidir.

"Öğrenci derneğine üye olmayı düşünürüm. "diyenlerin oranı % 50,46. Mesleki Eğitim Fakültesi öğrenci derneği kurulsun" diyenlerin oranı % 83,20'dir. Üye olmayı düşünenler aynı zamanda Fakülte derneğinin de kurulmasını istiyor. Bu da bize öğrencilerde belli bir örgütlenme bilincinin olduğunu gösteriyor. Derneği üye olmayı düşünmeyenlerin gösterdikleri başlıca neden, "bu koşullarda dernek hiç bir işe yaramaz." Hayır diyenlerin (% 47,78 hayır demişti.) % 62,96'sı bu gerekçeyi gösteriyor.

Mesleki Eğitim Fakültesi öğrenci sorunları anketi sonuçları; kitlelerin büyük çoğunluğu burjuvazinin istediği kalıplara girmemiştir. Tutarlı ve sağlıklı bir çalışma sonucu onlara ulaşılabilir. Yeter ki ulaşmak isteğimiz ve doğru politikalarımız olsun. Yapacağımız birimlerin güçlendirilmesine, birim çalışmalarına başlamaktır.

Felsefe ve Günlük Yaşam

Oğuz Özügül
Felsefe Dergisi
Genel Yayın
Yönetmeni

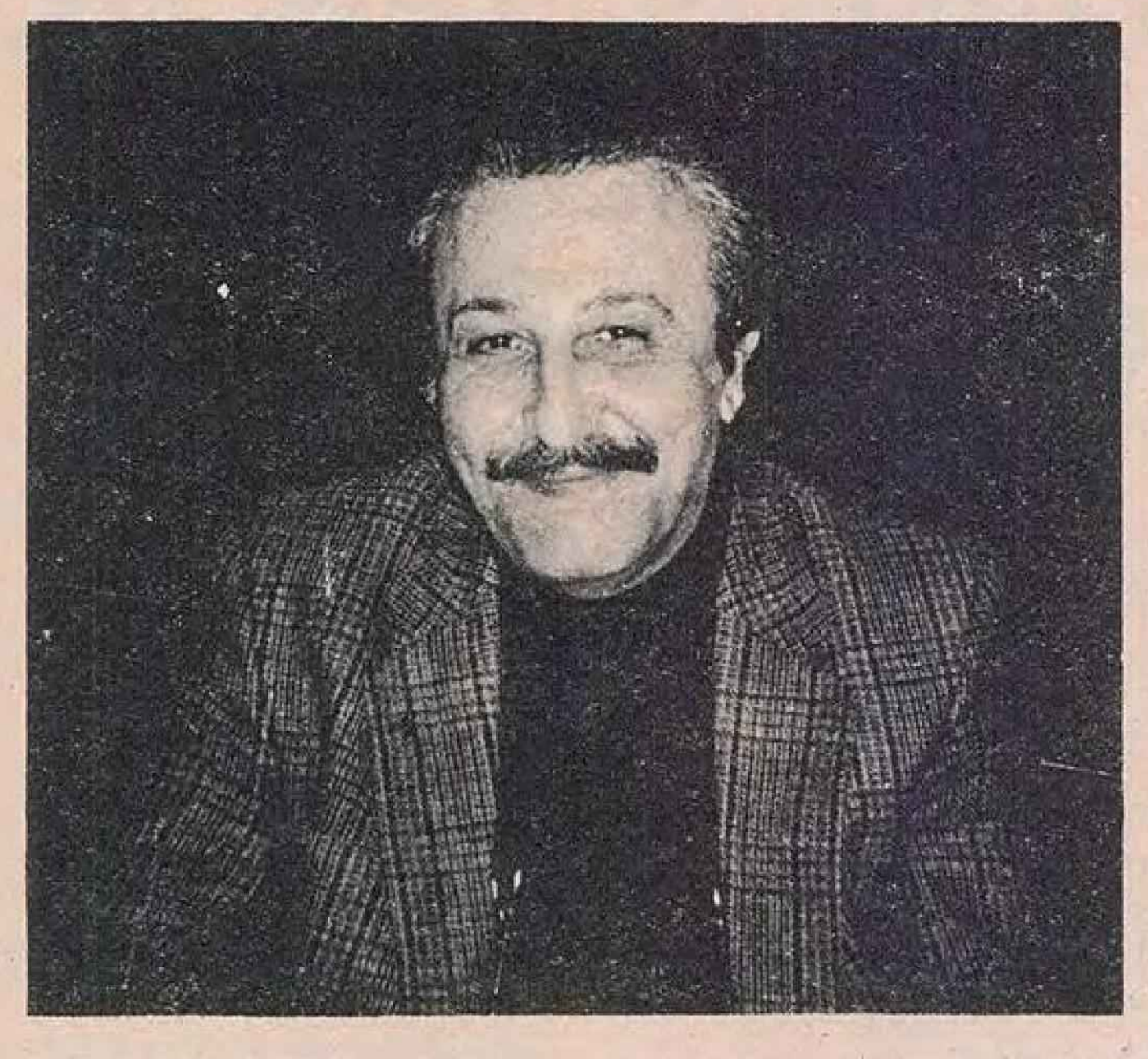

Toplumsal bir varlık olan insan Robinson gibi tek başına bir adada yaşamamaktadır. Günleri ailesiyle, iş arkadaşlarıyla, dostlarıyla birlikte geçmektedir. Herkes nesnelerin ve fenomenlerin çeşitli yönleriyle her an yüz yüze gelmektedir. Basın, radyo, televizyon bir enfarmasyon seli akıtmaktadır üzerimize. Peki bu durumda olayların iç yüzünü, gerçek nedenlerini nasıl anlayacağız? Nasıl doğru bir tavır olacak ve davranacağız?

Bunun tek bir yanıtı vardır:

-Yaşadığımız dünyada olup bitenleri anlamak,

-toplumsal olayları nasıl etkileyebileceğimizi ve

-yaşamımıza nasıl anlam ***kazandırabileceğimizi***

bilmek için bir dünya görüşüne, yani bilimsel bir felsefeye gereksinmemiz vardır. Felsefenin önemi anlaşılınca, ancak o zaman toplumdaki değerlerin, davranışların mekanizmalarını, işleyiş biçimini ve bunları nelerin belirlediğini doğru bir şekilde değerlendirir ve ona göre davranabiliriz.

Yaşamımıza anlam kazandırmak ya da yaşamın anlamı? İşte bu soru, öteki sorunlara oranla bugün bilimsel felsefenin odak noktasında yer almaktadır kanımca.

Bu soru genellikle bunalım dönemlerinde çıkmaktadır ortaya. Devrimci çatışmaların, kültürel dönüşümlerin bilimsel -teknik gelişmenin insanlar üzerindeki (olumsuz) etkileri sonucu eski değer yargıları, sorgulanır ve bir değer bunalımına yol açar. Böylesi anlarda yaşamın anlamı, bireyin toplumsal ve kişisel değeri sonucu açık açık, dolaysız olarak ortaya çıkar. Bugün de durum böyledir; gelişmiş sanayi ülkelerinin işsizlik (özellikle gençler arasında), silahlanma, çevre kirlenmesi, atom enerjisi gibi sorunların üstesinden gelememesi, nazizmin hortlaması, sosyalist ülkelerdeki çalkalanmalar eski değer yargılarının sorgulanmasına, gözden geçirilmesine ve böylece bir karamsarlığın doğmasına neden olmaktadır.

Özgürlük, bilindiği gibi, gerçeklikle hesaplaşan, ondan kaçmayan insanın doğal ve toplumsal çevreye, kendi iradesine ve davranışlarına insancıl bir tarzda egemen olmasından başka bir şey değildir.

Özgürlüğün kaybedilmesi yalnızca toplumsal bunalımlara bağlı değildir. Bu durum genellikle, "her şey kendiliğinden düzelir", "başkaları yapsın ne yapacaksa, beni hiç ilgilendirmez", gibi ifadelerde kendini dışavurmaktadır. Bunlar ilk bakışta günlük yaşamın hayhuyundan kaçış, stresten kendini korumakmış gibi görünür. Ne ki sonuçta, sorumluluk bilinci, yardımlaşma, inisiyatif, kendine güven gibi insanî nitelikleri eksik olan deforme bir kişilik çıkar ortaya.

Yaşamın anlamı, yaşama anlam dolu bir biçim vermek sorunu, aynı zamanda kişiliğin özgürce gelişmesi sorunundan ayrılmaz.

Peki, yaşama anlam veren nedir?

Bir bilince sahip olan ve sorumluluk bilinciyle bağımsız bir şekilde davranabilen herkes, kişiliğine özgü nitelikleri daha da geliştirebilir. İnsan bir kişilik olarak kendine, yaşamının başlangıcından sonuna kadarki süreç içinde bir biçim kazandırır ki, bu süreçte biyolojik-genetik ve psiko-sosyal faktörler birbirleriyle kaynaşmaktadır.

İnsanı kişilik haline getiren, toplumsal niteliklerinin toplamıdır. Kişiliğin temelini oluşturan toplumsal nitelikler de yaratıcı düşünmek ve sorumluluk bilincine sahip bir şekilde davranmaktır. Bu nitelikler her zaman somut-tarihsel koşullar altında oluşurlar. Her insan bir diğerinden, kalıtımsal ve sonradan kazanılmış özelliklerle ayrılır. Bu yüzden kişilik sadece bir insanın biyografisi değil, tersine onun sosyal ilişkilerinin toplamıdır. Ve insan kendi yaşamının anlamını işte bu ilişkilerden türetir.

Yaşamın anlamı, bireyin anlamlı yaşayıp yaşamadığını anlamak için mihenk taşı gibi ölçüye vurulduğu hazır ve soyut bir şema değildir. Herkes kendi yeteneğine göre toplumda yerini belirler ve aklın, sağduyunun, dostluk ve sevginin üstün gelmesi, sömürünün kalkması uğruna çaba gösterirse, o zaman anlamlı yaşıyor demektir. Demek ki, yaşamın anlamı bir durum değil, bir görevdir. Bu görev, yani yaşamın anlamı toplumun somut gelişme koşullarından, ilerici güçlerin barış, özgürlük ve ilerleme uğruna harcadıkları çabalardan ve bireyin toplumda kendine yer edinmeye dönük kişisel eylemlerinden ortaya çıkar.

Dünyayı güzellik kurtaracak

Bütünsel teknik ilerleme koşullarında, kültürümüze, edebiyatımıza ve sanatımıza yöneltilmesi gereken şu soru buradan doğmakta: Kişilik mi yoksa kimliksiz kitle mi? Bana göre bu ciddi bir soru. Bir bütün olarak dünya kültürü ve çağdaş sanatın tamamı bu soruyu cesaretle ele almak durumunda. Son zamanlarda sınırsız ölçüde karmaşıklaşan bu soruya bir yanıt bulmak zorundayız.

Sanatın, kültürün ve edebiyatın çağdaşlarına ve bir bütün olarak topluma hizmet ettiğini kesin bir biçimde ilan etmeliyiz. Ama sadece ilan etmek yetmez. Ne yazık ki, tıpkı rüzgârı inkâr edemeyeceğimiz gibi kitle kültürü faktörünü de inkar edemeyiz. Kitle kültürü bizim zamanımızın ürünü olduğundan, öncüllerimiz bu soruna hiç dokunmadılar. Bizse nakaratlar okuyarak sorunu halledemeyiz. Kanımca, aydınların görevi, kitle kültürünün içinde bulunduğu durumu ve somut biçimleri çözümlemede ve kavramsal olarak yorumlamada yatıyor.Aydınlar kişiliğin kültürel egemenliğini geliştirmek üzere ellerinden geleni yapabilmek için, bu olgunun doğasının şifresini çözmek zorundalar. Şu eksikliğin vurgulamama izin verin. Kişiliğin kültürel egemenliği.

Gözünüzün önüne deli gibi akan dağ ırmağına yaklaşmakta olan atlı bir hekim getirin. Hekim, bir salgının hüküm sürdüğü ve hasta insanların kendisini beklediği karşı yakaya geçmek için ırmağı aşmak zorunda. Bu insanların tek umudu, hekimin yayılmakta olan hastalığı denetim altına alabilmesi. Ama ırmak derin ve hızlı akıyor; hekimin yaşamı için bir tehlike oluşturuyor. Adam da ırmağa kayalar atıp bunların dibe değerken çıkardıkları sesleri dinliyor ve böylece tehlikenin en az olduğu, atın ırmağı geçebileceği yeri saptıyor.

Nihayet gideceği yere vardığında yardımını bekleyen insanlara ırmağı geçmek için suyu büyüleyip durdurduğunu ve böylece deli gibi akan ırmağın üstesinden geldiğini söylüyor. Doğaldır ki bir kişilik olarak-çağdaş tedavi yöntemlerini bilen biri olarak mesleki ününü artırmak amacıyla, insanları etkilemek için böyle bir yol kullanmaya ahlaksal olarak hakkı var.

Şimdi, aynı kıyıya arkalarında çok sayıda çağdaş makineyle birlikte başka insanlar geliyor. Irmağın üzerinde bir köprü ve bir hidroelektrik enerji santralı inşa ediyorlar. İnsanın gücü sınırsız bir biçimde karşılaştırma götürmez bir biçimde büyümüştür. Biri ırmağı büyük bir güçlükle geçiyor, öbürü coşkun akıntıyı dizginleyip elektrik ve ışık üretmek için enerjisini kullanıma sokuyor. Bununla birlikte, ilk adam üzerine yazılan efsaneler yaşarken, daha sonra gelenler (buldozer operatörü, inşaat işçisi) bir daha hiç anımsanmıyor, kişilikleri kimsenin ilgisini çekmiyor.

Bu örnek ve karşılaştırma beni çok hazin bir sonuca götürüyor. Buldozer operatörünün bizim için bir enerji istasyonunun kimliksiz yapısından öte bir şey olmaması olgusu, artık dikkatlerin kişilik üzerinde odaklaşmadığını, kolektif olan şeylerden daha çok bireysel olanlardan ise daha az konuştuğumuzu gösteriyor. İşte bu nedenledir ki, bugün kitlesel düşünüş ve davranış biçimlerinin (kendiliğinden, bazen de bilinçli) baskısı altında olduğunu düşündüğüm kişiliğin kültürel egemenliğinin yeniden sağlanmasını savunuyorum. Bunu nasıl sağlayabiliriz. Hazır formüllerim yok ama, ulusal özgürlük ve global tekleşmeye karşı bir engel olarak kültürel özgünlük de dahil olmak üzere, geçmişin gelenekleriyle insan ruhunun gerçek değerlerini korunmasının önemli olduğuna kesinlikle ikna olmuş durumdayım.

Kanımca bugün, toplumsal temellerinden bağımsız olarak tüm toplumlar bu tehlikeyle karşı karşıyalar.

Dünya nüfusunun bir bölümü kitle kültürünün zararlı etkilerine maruz kalırken, diğer bölümünün buna karşı sağlam bir bağışıklık mekanizması geliştirmiş olduğunu düşünmek saflık olur. Sosyalist yaşam tarzının avantajlarının kişiliğin kültürel egemenliğinin daha etkin bir biçimde korunmasına izin vermesi farklı bir konu. Ama avantajlardan yararlanmak için hâlâ öğreneceklerimiz var.

Kültürel gelenekler yaratmak hep çok karmaşık bir süreç olagelmiştir. Geçmişe, geriye doğru baktığımızda, halk kitlelerinin ezici çoğunluğunun okur-yazar olmadığını, bunun ise kültürel değerlere, edebiyat ve sanat değerlerine ulaşmalarını engellediğini görüyoruz. Bugün, ne kadar paradoksal görünürse görünsün, farklı türden güçlüklerle karşı karşıyayız. Günümüzde hâlâ okur-yazar olmayan bireyler var ama okur-yazar olmayan kitleler yok; televizyon, radyo ve sinema er ya da geç herkese ulaştığından, geri ya da cahil halklar yok. Ama iletişim araçlarının düşüncenin, kültürün ve kişiliğin standartlaşmasını hızlandırdığı gerçeğinden de kaçamayız. Bir TV programının bir milyar insanı tek bir tarihsel durumda kafaca ve ruhen biraraya getirmesi ve soylu, insancıl bir fikri yayması bir şeydir. Bu harika bir olay. Aynı TV'nin izleyicinin karşısına her zaman ve her durumda aynı müziksel ritmleri getirmesi ise oldukça farklı bir şey. Birey bu sürece sadece yapay olarak, tıpkı bugün popüler olup yarın unutulan bir şarkı gibi katıldığından, söz konusu durum bir facia oluyor. Bu durumda hem zaman, hem de düşünsel enerji israf edilmiştir.

Biz ise, bu saldırıyı, kitle kültürünün bu istilasını her zaman püskürtmeye muktedir olamıyoruz.

Bu duruma karşı durabilecek tek bir şey var: Gerçek sanat. Kanımca şu anki koşullarda birincil görevimiz, (bilimsel ve teknolojik devrimin bundaki ilerici rolünü inkâr etmemekle birlikte) insan kişiliğinin nitel olarak mükemmelleşmesini kolaylaştıracak bir iklimi, bir sanat, edebiyat ve kültür türünün yaratılması olmalı. Bu görev, farklı düzeylerde, farklı yöntemler ve farklı güçlerce yerine getirilebilir. Kanımca amaç aynı kalmalıdır çünkü tehlike sadece ekolojik dengenin tahribinde yatmıyor. Bu da, çevreye zarar verirsek bu zararın tamir edilemez olduğunu son derece açık bir biçimde ortaya koyuyor. Bu herkesin kavrayabileceği bir şeydir. Yine de, insancıllık ruhuyla soylulaştırılmamış teknolojinin denetimsiz bir biçimde gelişmesinin kişiliğe ve kültüre verdiği zararı her zaman farketmiyoruz.

Dostoyevski güzelliğin dünyayı kurtarabilip kurtaramayacağını merak ederdi. Elbette güzellik sözcüğünü, güzelliğin kendisinden çok daha büyük bir şey anlamında kullanmıştı. Bu sözcük, karmaşık bir bütün olarak insan türünün manevi durumu biçiminde yorumlanabilir. Konuya gerçekçi bir biçimde yaklaşırsak Dostoyevski'nin, insanlığın varlığına yönelmiş evrensel ya da global bir tehdidin bulunmadığı bir çağda yaşadığını kabul ederiz. Ancak o, gelecekteki sorunlarımızı önceden sezmiş ve gelecekten haber veren bu düşüncesini ortaya koymuştur.

Gorki yazarın kendi ruhunun sesini dinlememesi gerektiğini söylemişti: Yazar dünyanın sesi olmalıdır. Yazar tarihi kesinlikle bu biçimde yorumlamalıdır. Yazar ancak, yüreği acıyla, insan sevgisiyle dolup taştığında insanlığa hizmet edebilir. Sanatın özünü ve amacını yansıtan ve bugün klasikler olarak adlandırdığımız kişilerin, farkında oldukları kavramların gerçek anlamını yeniden oluşturmak zorunda olduğumuza eminim. Kendimizi kayırmayalım onların düşüncelerinin edebiyat ve sanat alanında etkinlik gösteren birçok çağdaşımızdan çok daha büyük ve cesur olduğunu kabul edelim. Ancak bu kabul bizi görevimizi yapmaktan alıkoymuyor.

Bizim yapmamız gereken ve yapabileceğimiz şeyleri başka hiç kimse bizim adımıza yapmayacaktır. Çağdaş dünyanın, günümüzün kadın ve erkeklerinin, yani bizlerin ne olduğunu anlamak ve kavramak, bugün ve gelecekte, sadece güzel bir dünyanın gözlemcileri değil, aynı zamanda yaratıcıları olmak demektir. Bu insan ruhunun parçası olmak gibi eşsiz bir duyguyu tatmak demektir, çünkü inşa sürecine katılmak, kişinin bu süreçte kendine bir yer bulması demektir.

Süreci hakkıyla yaşamanın yolu

Glasnost ve Perestroika'nın insana yüklediği ödev, dünyanın değişimine aktif katılımı sağlama ödevidir. Tüm tabuları yıkıp, özgür düşüncenin, insan yaşamının tüm dokularında iktidar olabileceği bir gerçekliği davetediyor Perestroika.

M.Ofcan Sel

Kimindir bilmediğim bir söz vardır. "İnsanoğlu, önüne çözemeyeceği bir problemi koyamaz." Ya da, "Her an çözülmeğe muhtaç problem olacaktır; ama, çözümsüz problem olmayacaktır." Yaşama bilimsel bakışın, onu devrimci kavrayışın en özlü yaklaşım biçimini sunuyor bize bu sözler.

Ehlinin alanına girdiğine inandığı konularda, insanın susmasını bilmesi, bir erdem işi olsa gerektir. Kendini konunun ehli sayıp, alanının dışına taşmak, hiç te hoş olmuyor. Hele de bu , bazı değerlerin aşındırılması için kullanılır oldu mu, ya da birçok birilerinin reddine meyledecek oldu mu, birilerinin haykırması doğallaşmağa başlar: "Bir dakika bayım, burada araya girmek zorundayım," diyenler çıkar.

Bugünkü insan toplumunun gündeminde artık aile savaşları, köle isyanları yoktur. Katedilmiş uzun yollardan sonra, bugün daha ileri ereklerin peşindedir insan. Aşılarak üstü çizilmiş maddelerin herbiri için başlıbaşına bir alt-üst oluş yaşanmış, sosyal çalkantının paydasını oluşturan bir nedensellik içinde, her keresinde yeni bir gündem ortaya çıkmıştır. Birisi çıkıp ta, ilkel komünal toplumun bir emek uzmanlaşması sürecinden kazasız belasız neden çıkamadığnı, insan yaşamının binlerce yılları alan bunca savaşları atlayarak bugüne neden sıçrayamadığını sorabilir mi?

Bedeli ödenmeden bir özgürlüğün elde edildiğine, her boyutuyla yaşanmadıkça bir sürecin sıçrandığına şahit değildir insan. Bu uzun bir manzumedir. Nesnel ve öznel koşulların zaman içinde yapıları çatlatan ve kaçınılması da olası olmayan bir devinimidir. Bunlar insanın katılmadığı sıradan doğa olayları değil, sosyal ilerleme sürecinin insan emeğiyle sürüklendiği bir içiçeliğin kendisidir. İnsan bu süreçlerle, kendini de mükemmele evrimlendiriyor. Yoksa bir "ol" emriyle dünyaya buyur etmiş insanın, her yönüyle tekmil olması gerekirdi; uğradığı bunca evrime hacet kalmazdı! Bu süreç işlevini sürdürmeğe devam ediyor. İnsanın, nokta koyacağı bir durak besbelli olmayacaktır. Kaldı ki, durağanlık devinimin reddiyse, ilerleme sonsuzadek sürecektir.

Gelecek toplumların yaşam standartlarını şimdiden çizmenin olanağı yok. İrade güçlü bir etken olsa da, tarihi yönetme yetisini bizatihi taşıyamayacağı için, her problemin nesnel çözümü, ona müdahalenin çok çeşitli ve karmaşık araçlarına gereksinecektir. Şimdi geriye süreçleri hakkıyla yaşamak kalıyor. Değilse ulaştığını sandığı noktanın çok daha gerisinden, belki herşeyi değil ama, birçok şeyi yeniden, yeni biçimlerde yaşamak zorunda kalacak insan. Bu durum, süreç atlamanın olmazlığını batırıyor insanın gözüne.

Belki burada, tevatür düzeyinde seyreden heyecanlardan sözetmenin de yeri olsa gerektir. Küçük başarılardan sermest olup, basit her sorunda umutsuzluğa düşmek gibi basit bir insan hali. Dahası, insanlık yaşamında önemli bir dönüm noktası olan ve yerleşik deyimle, dünyanın politik iklimini kökünden değiştiren bir Ekim Devrimi'nin daha sarhoşluğu içinde olanlar vardır. Buna koşut olarak, Marksist felsefeye idealize düzeyinde tapanların uğradığı moral çöküntüsü. Kısa bir süreçten devasa ürünler bekleyen bu hayalperest tutumun bir savrulma içine düşüp, sınıfına düşmanlaştığı da görülmektedir.

Her yeni başlayan bir sürecin insanda da başlattığı başkalaşım, çok farklı tonlarda gelişmeğe uğruyor. Bu başkalaşım helezonik bir biçimde dalga dalga toplumun tüm dokularına yayılıp, kurumsal kimliğini arıyor. Bu işleyişten yerleşik değerler ve belirgin birikimler çıkıncaya dek, beyinlerde kaçınılmaz bir karmaşa yaşanıyor. Bu arada her edilmiş bir söz de, yeni yapının aynasında boyunun ölçüsünü de zamanla alıyor. Yeni bir düelloyu da birlikte çağırıyor bu durum: Kim haklıydı, yok kim nasıl dediydi?..

Çeşitli dergilerden izliyoruz. Şöyle diyorlar: "Biz yıllar önce Sovyetler Birliği'nin politikasını, parti içi bürokrasisini eleştirirken haklıydık... Gorbaçov bizi doğruluyor şimdi." Ne ki, kendilerini doğruladığını kanıt olarak aldıkları Gorbaçov'un düşüncelerine de, tamamına katılmadıklarını ekliyorlar.

Açığı şu: Birçok insan günümüzü kavramakta acze düşüyor. Bir günah çıkarma motifi sıyrılıyor tartışmanın içinden.Bu düzlemde bir didişmenin kimseye yararı da yok. Açıklık adına küfrü mübah görmenin de ipe sapa gelir yanı yok.

Anlamağa havsala gerek. Bu doğru. Ne ki kabullendiği kavramların, içinin dolu olmasına özen göstermeli insan. Yapay bir yan tutma derekesinde yeniyi algılamak olası değil. Burada kastedilen kuşkusuz ki, özümleme olayıdır.

Glasnost ve Perestroika dünyanın beynini sarsıyor. Beynin devre dışı kalmış hücrelerini kamçılıyor. Yeni değişimi eski kavrayışla sürüklemenin olmazlığını kanıtlıyor.Batı basını bile, övgüyle sözediyor yeni reform girişimlerinden. Sağduyu sahibi insanların gözlerine bir oksijen kaynağı gibi çarpıyor bu devinimin ışınları. Yıldızımızın yaşam güvencesine kendisini sorumlu sayan her insan, sempatiyle bakıyor bu değişime. Yoksa, Sovyetler Birliği'nin ne kapitalizme geri döneceğini, ne de Batı demokrasisini giderek benimseyeceğini umut etmiş olsunlar!

Kuşkucu ve ihtiyatlı olmak, doğmatik kavrayışın karşıtıdır. Her bulguyu insan, dimağına malederken, eleştirel bir bakış takınmak, nesneyi sarsıp yerli yerine oturtmak zorundadır. Burada yine iki tutumla karşılaşıyoruz: "Vah meğer neymiş te, haberimiz yok, "kolaycılığıyla derhal saf tutmak; değilse, "gelenekler elden gitmesin ama" deyip, geçmişe sarılmak.

Salgı sistemi bozuk bir mideyle oburluk etmektir birinci tutum. İkincisi ise, kabız bir insanın suya perhiz tutmasına benziyor. Öyleyse en gerçekçi yöntem, sağlıklı bir sindirim sistemine sahip olmağı becermektir.

Glasnost ve Perestroika'nın insana yüklediği ödev, dünyanın değişimine aktif katılımı sağlama ödevidir. Tüm tabuları yıkıp, özgür düşüncenin, insan yaşamının tüm dokularında iktidar olabileceği bir gerçekliği davet ediyor Perestroika.

Heavy-Metal üzerine farklı bir deneme

S.Hakan Demir

Heavy-Metal: Çoğu insan bu konuda yeterli bilgiye sahip değil.

Ülkemizde, özellikle 12 Eylül 1980'den bu yana süregelen ve toplumun tüm sosyal ve kültürel alanlarında kendini gösteren yozlaşma, gerek entelektüel çevrelerde gerek halk arasında değişik tartışmaları gündeme getirdi.

Bu tartışmaların müzik alanında güncel olanı, bu alanın iki uçörneğiyle ilgili; biri doğu kaynaklı ve ulusal kültürel yapımız içinde kendine oldukça geniş bir taban bulan ‘‘arabesk’’, diğeri ise batı kaynaklı ‘‘heavy-metal’’ Aslında sözü geçen akımlar salt müzikal anlamda birer akım olmadıkları ve bir takım kültürel oluşumları da beraberlerinde getirdikleri için eleştirilerin yalnızca müzikal yapılarıyla ilgili olanları doğal olarak asıl kaygımı oluşturmuyor. Arabesk konusunda, kendi ulusal kültürümüzden kaynaklandığından olmalı, şu ana kadar doğru saptamalar yapıldığına inanıyorum. Ancak ‘‘heavy-metal’’le ilgili olarak aynı görüşte değilim.

‘‘Heavy-metal,faşist ideolojinin estetiğe müzik alanındaki yansımasıdır.’’ Bu sözler bir arkadaşıma ait. Konuya bu şekilde felsefik tanımlamalar üreterek yaklaşanlar da var. Kuşkusuz bu yaklaşımın daha bilimsel temelleri var. Ama böylesine kesin bir tanımlama yapmak için acele etmemek gerekir. Bu tür düşünenlerin de oldukca fazla olduğunu biliyorum. Aslında heavy metal birçok değişik dalları olan ve değişik meyveler veren bir ağaç. Ne yazık ki bu dallar arasında öfke, vahşet ve şiddet öğeleri de yeralıyor. Dolayısıyla bu ögeler üzerinde neo-faşist eğilimler de belirebiliyor. Bunun yanında, özellikle ülkemizde, ‘‘heavy-metal’’ olgusunu bir moda akımı olarak görüp, onu bir takım aksesuarlarla yaşama geçirme özentisinde olan gençler de var. Ama ‘‘heavy-metal’’ kavramını bu tiplerle ve imajlarla sınırlamak yanlış. Evet, neo-faşist heavy-metal gruplarının varolduğu doğru. Ama anti-militarist, çevreci, hatta sosyalist heavy-metal grupları da var. Yani heavy-metal belli bir ideolojik temeli olmayan, çok renkli unsurları kapsayan, oldukça geniş spektrumlu bir müzik akımı. Nasıl Bach, zamanında dinsel yapıtlar bestelediği için klasik müzik dinsel bir müzik olarak tanımlanamazsa, bir takım saldırgan vahşiler heavy-metal müziği seviyor diye bu müzik türü de faşist ideolojinin müziği olarak nitelendirilemez. Egemen çevrelerin heavy-metal'i kitleleri uyuşturmak için kullanmak istemesi de bu gerçeği değiştiremez.

Kapitalizm, halklara sınırsız birey özgürlüğü ve demokrasi sistemi diye yutturulmaya çalışılırken, kendi doğasından kaynaklanan çelişkilerin egemen olduğu ülkelerde bir takım toplumsal sorunları da beraberinde getirdiğini hepimiz biliyoruz. Bunlardan en belirginleri arasında işsizlik, ahlaksal çatışmalar, stres, yabancılaşma ve kuşak çatışmasını sayabiliriz. Aslında bunların hepsi birbiriyle ilintili, hatta içiçe. Her kapitalist ülkede bu tür sorunlar görülmekle beraber, her ülkenin özgün sosyo-kültürel yapısına paralel olarak bir takım farklılıklar, gösterebilir. Örneğin Türkiye gibi ‘‘geri kalmış’’ kapitalist ülkelerde kırsal alandan kentlere göç oldukça yoğundur ve bunun neden olduğu toplumsal sorunlar ön plandadır. Ya da dinsel değerlerin güçlülüğü etnik çatışmaları gündeme getirir. İleri kapitalist ülkelerdeyse üretim ilişkileri iyice toplumsallaştığı için sorunlar daha farklıdır. Çünkü bir ulusun kültürel karakteristiğini şekillendiren etken, yüzyılımızda, tarihin belirlediği ulusal birikimlerden öte maddi üretim ilişkileridir. İşte bu tür toplumsal rahatsızlıklar toplumun katmanlarını değişik şekillerde etkiler. Ve gençlik bu etkileşimde en önemli payı alır. Özellikle son emperyalist paylaşım savaşından sonra iyice hızlanan ve tüm dünyayı saran teknolojik ve endüstriyel gelişim doğal olarak bu sürece daha keskin ve daha evrensel bir ivme kazandırmıştır.

Şimdi bu durumda insanlar birden uyanıp , ilahî bir bilinçlenmeyle bütün bu sorunların neden kaynaklandığının farkına varsa ve alternatif bir sistemin varolduğunu üstelik gerçek olduğunu kavrasa ne kadar iyi olurdu. Ama bunu beklemek hayalciliğin en ekstrem örneğidir. Zaten öyle olmuyor; olamaz da. Çünkü kapitalizmin bunu engellemek için güçlü silahları, etkili yöntemleri var.Bunların en etkilileri, Gençlik Dünyası şubat 89 sayısındaki ‘‘İdeoloji Taşınır’’ başlıklı yazıda da değinilen kitle iletişim araçları. Eğitim kurumlarının da -diğer tüm kurumlar gibi- kapitalizmin denetiminde olduğu ve egemen çevrelerin çıkarları doğrultusunda işlediği bilinen diğer bir gerçek. Tüm bu koşullara rağmen gençliğin görece küçük bir bölümü çıkış yolunu sosyalizmde arayabiliyor. Ancak geri kalan diğer bölüm, mevcut ekonomik formasyonun sınırları içinde kendi alt-kültürlerini yaratıyor. Yaratılan bu alt-kültürler kendilerini gençlik akımları biçiminde gösteriyor ve zamanla yok olana kadar, hatta yok olduktan sonra bile tüm dünyayı sarıyor, uçları kimi zaman sosyalist ülkelere kadar uzanabiliyor. Örneğin II.Dünya Savaşı sonrası doğan kuşak, altmışların anti-militarist, pasif direnişçi ve uyuşturucu, kaçışçı ‘‘hippi’’ kültürünü yaratmıştır. Çoğu onları başkaldırmaya iten bunalımın gerçek nedenlerini bilmiyordu.

İşte aynı dönemde ‘‘rock’’ müzik bugünkü anlamına en yakın şekliyle doğdu. Rock müzigi de aynı başkaldırının ürünüydü ama o yok olmadı. Çünkü güzeldi ve bütün dünya -yalnız hippiler değil- onu sevmişti. Bir müzik türünü, salt, ‘‘hippiler bu müzigi dinlerdi’’ çıkışıyla reddetmek, ya da, ‘‘bu müzik kapitalist kültürün ürünüdür, onun için sosyalistler dinlememeli’’ türünden diretmeler bence sosyalist olmanın gerektirdiğine inanmadığım tutumlar.

Burada daha önce değindiğim konuların ışığında ‘‘heavy-metal’’ kavramına atlamak istiyorum. Sözü bu kadar dolaştırmamdaki amaç, bir akım olarak heavy-metallilik ile hippilik va heavy-metal müziği ile rock müziği arasındaki benzerlikleri ve bağıntıları gösterebilmek. Böylece asıl konumuzun daha net anlaşılacağını umuyorum. ‘‘Heavy-metalciler ırkçıdır. ‘‘Heavy-metalciler vahşidir’’, ‘‘heavy-metalciler zincirleri ezer’’, ‘‘heavy-matalciler öcü’’ gibi kulaktan dolma şeyler, ‘‘kulaktan kulağa’’ oyunundaki gibi her kulak değiştiğinde daha bir çarpıtılıyor, daha bir abartılıyor. Peki nedir heavy-metal! Heavy-metal'de hippilik gibi bir akımdır. Tıpkı hippilikte olduğu gibi, heavy-metalde de kapitalist sistemin toplumsal kurumlarına ve değerlerine karşı bir başkaldırı vardır. Ama hippilerden farklı olarak heavy-metalcilerin başkaldırısı daha nefret dolu, daha şiddetlidir. İşte bu şiddet kavramı bazı insanları yanıltıyor. Nasıl savaş sonrası doğan gençlik pasif, barışçı ve ‘‘aşk’’ dolu bir kuşak yaratmışsa, savaş sonrası süreçte gittikçe artan dev ağır sanayi yapılaşması, daha mekanik daha yarışçı bir toplumu oluşturdu. Heavy-metalciler işte bu toplumun, özellikle yetmişli yılların ikinci yarısından bu yana, doğurduğu genç kuşak. Ortada bilinen anlamıyla bir savaş yok, ama sistemin ağır çarkları dönerken onları savaşta olabilecekten daha kötü koşullar altında yaşamaya zorluyor. Bu koşulların değişmesini istiyorlar ama nasıl değişeceğini bilemedikleri için umutsuzluğa düşüyorlar. Bu da onları saldırganlaştırıyor. Ama bu saldırganlığın ırkçılıkla ve faşistlikle bir ilgisi yok. Hippi amcaları kendilerini toplumdan soyutlayarak soruna çözüm getirebileceklerini ummuşlardı. Galiba onlar biraz daha akıllıydı. Çünkü heavy-metalciler gerçekte nereye saldırdıklarını, onu nasıl altedeceklerini bilemedikleri için birazcık değirmenlere savaş açan ‘‘Don Kişot’’lara benziyorlar. Ama saldırganlıkları daha çok müzikte, davulun sert vuruşlarında, bas gitarın büyüleyici ritminde ve en çekici olanı elektro gitarın bilmem kaç bin wattlık muhteşem sololarında.

Heavy-metal müziği daha önce değindiğimiz rock müziğinin bir türevi. Ritminin sertleştirilmiş melodik armonisi bozulmadan volümünün daha yükseltilmiş hali. Sözlerin içeriği önemli değil. Ben kendi adıma vahşi, ırkçı, katilce sözleri içeren heavy-metal parçaları dinlemiyorum. Yani bu konuda seçme şansına sahibim. Bunun dışında her müzik türünde olduğu gibi güzel ve çirkin tarafların heavy-metalde de olması son derece doğal. Bazı heavy-metalcilerin saçlarını uzatması, küpe takması, deri giyisiler giyip üzerlerini metal parçalarıyla süslemeleri ise, toplumun geleneksel değerlerini reddetmek ve farklı olmak istemiyle ilgili olan bir davranıştır.

Son olarak açıklama gereğini hissettiğim bir konu da bu yazıda sözü geçen gençlik akımlarına sempatiyle baktığımın sanılmaması. Gerçi bu yazımda belli oluyordur herhalde. Benim vurgulamak istediğim çoğu insanın bu konuda yeterli bilgiye gerçekten sahip olmaması. Eğer bir konu tartışılacaksa o konunun tüm yönleriyle bilinmesi gerektiğine inanıyorum. Bu yazının konunun tüm yönlerini gözler önüne serdiği iddiasında değilim.

Eğer şu ana kadar bilinenlerden bir nebze olsun farklı şeyler getirebildiysem ne mutlu bana.

GENÇLER İÇİN YAZDILAR

OROSPU ÇOCUKLARI...

Tahir Özçelik

Otobüsten inen küçük bir öğrenci grubu, bu sözlerle uğurlanıyor (!) orta yaşlardaki bir yolcu tarafından. Ancak yakınında bulunanlarca duyulabilecek kadar alçak sesle, ama belli ki büyük bir hınçla dişlerinin arasından fırlattığı bu sözler, yine kendisi gibi birkaç kişinin kafa sallamasıyla onaylanırken, ben, ne söylemem gerektiğinin kararsızlığı içinde, benden on beş yaş' kadar daha genç olan adama dik dik bakarak tepkimi göstermeye çalışıyorum.

Susuyor ve gözlerini benden kaçırıyor.

Ağzından bir laf daha çıksa, yumruğu suratının ortasına yiyeceğini sezinlemiş herhalde! Bir sonraki durakta da inip, kalabalığa karışıyor.

Peki ama, suçu neydi o gençlerin? Böylesine yüksek dozda iltifatı hak edecek ne yapmışlardı?..

‘‘Depolitize ve pısırık bir gençlik, düşünmeyen ve tartışmayan bir kuşak...’’

Olayın ince noktası da zaten burada.

Şimdi, önce gençlerin o yurttaşı (başkalarını da belki) öfkelendiren davranışları üstünde duralım, sonra da o yurttaşın gösterdiği tepkinin kaynaklarına inmeyi deneyelim.

Duraktan, henüz kalabalıklaşmamış otobüse binen biri kız dört öğrenci arka sahanlıkta kümeleştiler. Okuldan çıkmışlar, neşe içinde evlerine dönüyorlar. Kendi aralarında konuşup gülüşüyorlar. Kızla delikanlılardan biri birbirine biraz fazlaca sokulmuşlar. Konuşmaları da, tüm Akdeniz yöresi insanlarına özgü biçimde-yüksek sesle oluyor, ama şamata yaptıkları ileri sürülemez.

Görüldüğü gibi ortada herhangi bir kötü ya da yakışıksız davranış yok.

Gelelim öteki yurttaşa.

Bu kişinin önce toplumun hangi kesiminden olduğunu (olabileceğini) düşünelim. Giyim-kuşamına göre karar vermek gerekirse esnaf,belki emekçi. Gelir düzeyi ortalamanın alt çizgilerinde olmalı.

Başka varsayımlar da üretebiliriz elbette.Sözgelişi kırsal alanın ya da küçük bir kasabanın kapalı ortamında yetişmiş biri olabilir. Dünyaya gözlerini açtığı andan itibaren babaerkil bir aile ve toplum düzeninin şaşmaz kurallarının ağırlığına katlanmak zorunda bırakılmış; gülmeye, neşelenmeye, çocukluğunu yaşamaya ne fırsat, ne olanak bulabilmiş...

İtilmiş, kakılmış, horlanmış boyuna! Doğru dürüst bir öğrenim görmemiş, 23 nisan'ların da farkına varamamış...

Gençliğini de yaşamamış, aşkı da doya doya tadamamış kuşkusuz. Şiir okuyamamış, tiyatroya gidememiş, bir resim sergisi gezememiş, hattâ karısına canı çektiği zaman sokulamamış!

Töresel yasaklarla, dinsel günahlarla, cinsel ayıplarla, çevresel baskılarla ve bitmez tükenmez çatışmalarla geçmiş yıllar.

Şimdi, bu varsayımlardan yola çıkarak kabataslak çizeceğimiz vatandaş tipi, ister istemez kendisi de birtakım varsayımlar üretecek ve karşısındaki öğrencileri (gençleri) bir an kendi kişiliğiyle kıyaslayıp, bastırılmış özlemlerinin, bilinçaltına sürülmüş tutkularının ve beklentilerinin saplantısıyla yaşayamadığı çocukluk ve gençlik çağlarının, tamamlayamadığı öğreniminin, tadamadığı flörtlerin, okuyamadığı kitapların, ulaşamadığı sanat olaylarının, tanıyamadığı neşelerin, oturamadığı evlerin, yakalayamadığı mutlulukların, duyamadığı coşkuların ve yoksun kaldığı nice şeyin intikamını ancak bu yoldan ve bu şekilde alacak!

Beri yandan, şu gerçeği de göz önünde bulundurmakta fayda var.

Unutmayalım ki, son 10-12 yıldır, gençlik kesimini, özellikle de yüksek öğrenim gençliğini halka (sanki onlar halk çocuğu değilmiş gibi..) kötü, tehlikeli, saldırgan, hazır yiyici, zararlı olarak tanıtmaya yönelik bir politika izlenmektedir.

Bir örnek vermek gerekirse, eskiden caminin dört duvarı arasında kalan cuma vaazlarının şimdi-gâvur icadı- ses yükselticiler aracılığıyla uzak mesafelere kadar yayılması ve sokaktan geçenlerin dahi etkilenmek istenmesini gösterebiliriz. Ve din adamı kimliğine bürünmüş bir deccal bozuntusunun, gençler hakkında döktürdüğü hezeyanları da bu arada dinleyebiliriz.

‘‘...Mektepler birer fuhuş ve fesat, üniversiteler birer terör ve anarşi yuvası oldu... Gençlerde hayâ ve hicap diye bir şey kalmadı... Ders kitabı için diye aldıkları paraları hapa ve zevküsafaya harcıyorlar... Kızlarla erkekler umumi yerlerde birbiriyle öpüşüyor... Cemiyetimizin örf ve âdetlerini, yüce peygamberimizin emir ve buyruklarını, sevgili milletimizin ar ve ahlâk telâkkilerini hiçe sayan, mukaddes vatanımızın yüz karası olan bu ıslah ve iflâh olmaz mahlûkat bu dünyada her türlü ceza ve ezaya lâyık olup, öbür dünyada da...’’.

Türkçemizde ne güzel bir söz vardır: Söyleyene değil, söyletene bak! diye. Başka dillerde bir benzeri var mı, bilmiyorum. Biz de camideki hoca efendiye değil, bu hezeyanları ona söyletene (söyletenlere) bakalım.

Bu denli kara bir tabloyu kimin ağzından çiziyor, çizmeye cesaret edebiliyor o hoca bozuntusu?...

Hoca efendi aslında, zavallı bir plak. Otobüsteki adam da, Türkiye'nin her yanına, her mahallesine dağıtılmış bu binlerce plağı dinleyenlerden biri. Kahvelerde, ev toplantılarında, şurda burda ikisi üçü biraraya gelen yaşlı insanlar, bir punduna getirip soruyorlar, ‘‘N'olacak bu gençlerin hali?...’’, hemen arkasından ‘‘Memleket elden gidiyor!..’’ teraneleri.

Depolitize ve pısırık bir gençlik, düşünmeyen ve tartışmayan bir kuşak, neşelenip gülmesine ambargo konmuş insanlar, kısacası geleceğe kör-sağır-dilsiz yurttaşlar yetiştirme amacı güden sinsi bir politikanın izleri bunlar.

İster din adamı giysisiyle, ister polis giysisiyle, ister politikacı ve devlet adamı giyisisiyle ne olursa olsun ve elbirliğiyle, işbirliğiyle, zihniyet birliğiyle hareket ederek gençleri sindirmeye, pısırıklaştırmaya, çağdaş dünyadan ve Atatürkçü dinamizmden soyutlamaya çalıştığımız gençlere ‘‘Orospu çocukları...’’ nitelemesini yakıştıran o adama ve onun gibilerine kızmak değil, ancak acımak gerekir aslında.

‘‘Dünden Sonra, Yarından Önce’’

Melâhat Şahin

Yeni Türk sinemasının kadın yönetmenlerinden **Nisan Akman**'ın yönetmenliğini yaptığı, **Zuhal Olcay**, **Eriş Akman** ve **Sedef Ecer**'in başrollerini paylaştığı ‘‘Dünden Sonra, Yarından Önce’’ filminin konusu, ilk defa değinilen bir çevrede geçiyor. Aydın çevreden televizyon filmleri çeken bir kadınla (Gül), reklam filmleri çeken bir erkeğin (Bülent) evliliklerinin sıfır noktasına gelişinin öyküsü anlatılan. Bunun yanında bir ilk daha var filmde: Filmin müziği Onno Tunç'un bir bestesi. ilk olan ise besteyi Zuhal Olcay'ın seslendirmesi. Zuhal Olcay bu ilkinde, sesiyle de, oyunculuğunda gösterdiği başarıyı yakalayabileceğinin ipuçlarını veriyor bize. Oyunculuğuyla sesini bütünlüyor.

Gül ve kocaşı Bülent, işlerinden birbirlerine zaman ayıramadıkları için Gül, Bülent'in isteği üzerine evlilik-iş ikileminde, tercihini evinden yana yapıyor. Doğru yapıp yapmadığının hesaplaşmasını yaparken kendisiyle Bülent'in her geçen gün işine daha fazla zaman ayırarak, insanların istedikleri işi yapmalarının öneminden bahsetmesi, Gül için ikinci bir dönüm noktası oluyor ve işine geri dönüyor. Bu karar bir anlamda Bülent'in asistanı Pelin'e (Sedef Ecer) karşılık vermesinin zeminini hazırlıyor. Ve bundan sonra umudun, sevginin tükenerek hızla sıfır noktasına geldiğini görüyoruz.

Dünden sonra, yarından önce
Mutluluklar biter, umut bitince
Yaşayamadıkça özgürce...

diye devam ediyor şarkı. Gül önemli olanın bugünü özgürce yaşayabilmek olduğunu ve bu olmadan da yarını yaşamak için umudumuzun da sevgimizin de kalmayacağını yakaladığında çözüyor düğümü. Önemli olan da bu değil mi zaten. Bugünü yaşayamıyorsak dilediğimizce, umut adına, sevgi adına ne kalır yarına. Ve eğer sevgiyi yitiriyorsak böyle, yaşamdan ne kalır bize? Filmde özgürce ve istediğini yaparak yaşayabilmenin kadınlar açısından önemine değinilirken, kadın sorununu da temelden kavrayan bir yaklaşım getiriliyor. Türk erkeklerinin hepsinin kadınlara karşı böyle sevgiden iz görülmeyen tavırlarla yaklaştığını söylemek istemiyorum ama, filmin senaryosunun da bir erkek tarafından yazıldığını dikkate alırsak, Bülent'in Gül'e karşı davranışları, kadın-erkek ilişkileri açısından, başlıbaşına bir tartışma konusu olabilecek nitelikte doğrusu. Bunda biraz da Eriş Akman'ın oyunculuğunun payı var gibi geliyor bana. Akman'ın işi zorla yapıyormuşcasına konuşması, canlandırdığı kişiliğe daha bir soğukluk, resmilik ve hatta bencillik katarken de filmin akışını zaman zaman durduruyor. Aydın çevreden bir erkek kadına böyle davranabiliyorsa, eğitim seviyesinin çok düşük olduğu ülkemizde, diğer erkeklerin davranışlarına söyleyecek sözümüz kalır mı?

Kadın-erkek ilişkilerine ve günümüzde yaşanan çelişkilere yeni bir pencereden bakmayı deneyen Nisan Akman'ın bu başarılı çalışmasında, en büyük zenginlik Zuhal Olcay'ın oyunculuğu, Gül'ün kişiliğini en ince ayrıntılarına kadar yaşayarak işleyen Olcay, tüm filmi dolduruyor. Bu farklı konu daha doğal ve gerçekçi konuşmalarla işlenerek filme zenginlik katılabilirdi belki. Ama eksiğiyle gediğiyle herşey bir yana Zuhal Olcay bir yana.

‘‘İmparator Yüzüğü’’

Goslar kentinin ‘‘İmparator Yüzüğü’’ ile bu yıl ‘‘arte povera’’ grubunun öncülerinden sayılan İtalyan sanatçı **Mario Merz** ödüllendiriliyor. Ödül Töreni 21 Ekim 1989'da bir ‘‘Çevreciler’’ sergisinin açılışı ile birlikte kutlanacaktır.

Goslar, 1975 yılından beri verilen ‘‘İmparator Yüzüğü’’ ile, modern Avrupa resim ve heykel sanatının önemini vurgulamaktadır. Bu ödülü kazanan sanatçılar arasında, İngiliz Heykeltraşı **Henry Moore**, sürrealist alman sanatçısı **Max Ernst**, Amerikalı **Alexander Calder**, Fransız **Victor Vasarely**, Alman sanatçıları **Joseph Beuys**, **Günther Uecker**, **Georg Baselitz** ve **Gerhard Richter**, İspanyol Heykeltraş **Eduardo Chillida** ve **Christo** vardır.

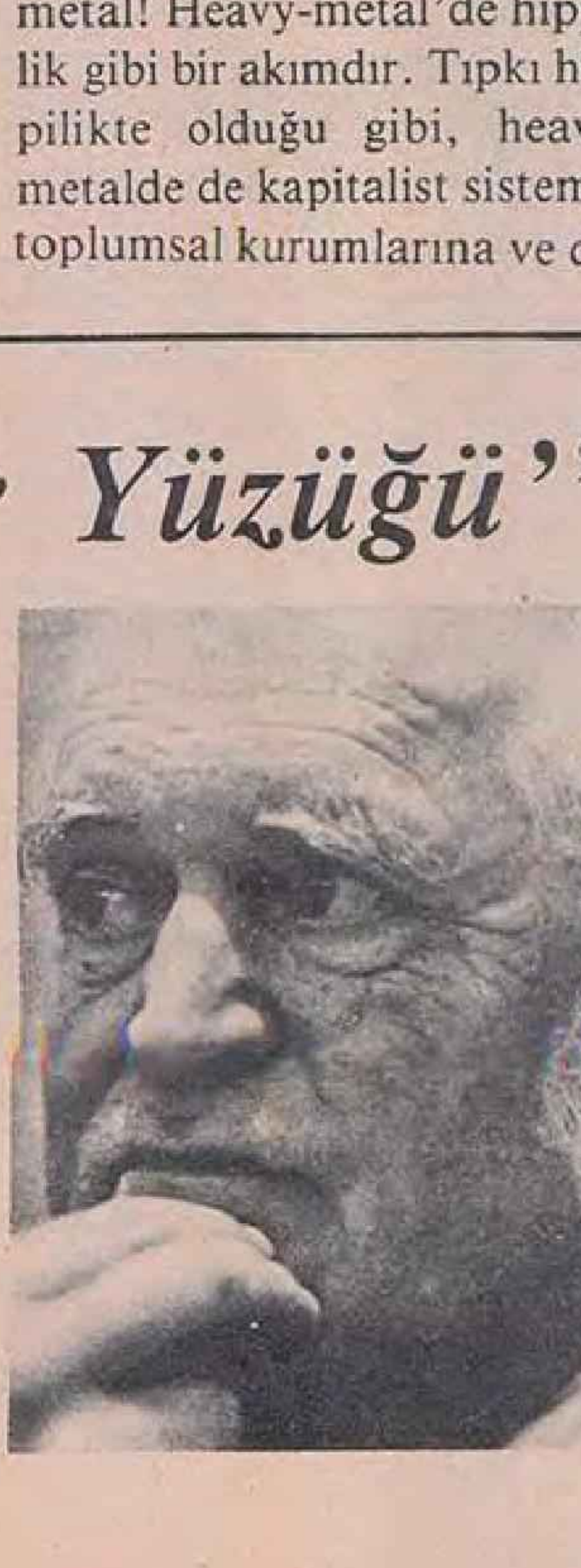

Jüri, Mario Merz'in eserlerindeki ‘‘şiir karakteri’’ni övmüştür. Merz altmışlı yılların ortasından beri toprak, cam, çalı demeti, meyve hatta neon ve metal gibi ‘‘doğal’’ maddelerle eserler yaratıyor. Merz'in eserleri insan ve doğayı kapsayan bir görüntü denemesidir.Joseph Beuys gibi Mario Merz de yeni ve eleştirici bir bilincin, yaşamın tüm alanlarında bir görüş değişikliğinin öncüsü olarak kabul ediliyor. ‘‘İmparator Yüzüğü’’, bir akvamaren taşı içinde imparator IV. Heinrich'in altın kabartma mührünü taşıyor. Bu yüzük, Goslar kentinin zengin sanat geçmişi ile modern çağımız arasında bir bağlantı kurma çabasının simgesidir.

H.İ.DİNAMO ÖLDÜ

Akçaabat'ın Ahanda köyünde doğdu. Ortaöğrenimini Sivas Ögretmen Okulu'nda tamamladı (1931). Malatya ve Adıyaman'da ilkokul öğretmenliği yaptı (1931-33). Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümün'de okurken Ceza Yasasının 142. maddesine aykırı eylemlerinden ötürü dört yıl hüküm giydiğinden (1935) yükseköğrenimini tamamlayamadı. Cezaevinden çıkınca bir süre İstanbul'da yazarlık yaptı (1939-1942). Askerliğinden sonra yeniden İstanbul'a geldi (1949). Çevirmenlik ve özel öğretmenlik yaparak yaşamını sürdürdü. 6-7 Eylül olaylarında (1955) yeniden tutuklandı. Beraat etti . Ögrencilik yıllarında İzler (Giresun, 1925), Servet-i Fünun (1928), Adım (Sivas, 1930), Taşan (Merzifon, 1930) dergilerinde ilk şiirlerini yayımlayan Dinamo, başlangıçta hece ölçüsüyle yazarken "serbest vezin" hareketine katıldı. Bu tür şiirlerinde toplumsal konulara geniş yer vermeye başladı. Daha sonra Yeni Yol, İnsan, Sokak, Hamle, Küllük, Ses, Yeni İnsanlık, Yeni Edebiyat (1939-1942) dergilerinde yazdı. Bu döneminde toplumsal gerçekleri, doğanın çeşitli izlenimleriyle birlikte yansıtarak, dış gerçeği kendi içinde değişik yönlerde zenginleştirmeye çalışan bir şiir düzeyi kurdu. Öz'de başardığı bu değişimlerle Nâzım Hikmet'in estetiğinden kurtularak kendi sesini buldu. Son şiirleri May, Papirüs, Türkiye Yazıları dergilerinde yayımlandı.

YAPITLARI: Adsız Kıtap (Vehbi Cem, Mehmet Cevat'la birlikte, şiirler, 1931), Deniz Feneri (şiirler, 1937), Karacaahmet Senfonisi (şiirler, 1960), Kutsal İsyan (Kurtuluş Savaşımızı işleyen belgesel roman, 8 cilt, 1966-1967) Ateş Yılları (roman, 1968), Savaş ve Açlar (roman,1968), Musa'nın Mapusanesi (roman, 1974), Koyun Baba (roman 1976), Mapusanemden Şiirler (1974), Sürgün Şiirleri (1975), Gecekondumdan Şiirler (1976), Kutsal Barış (roman, 1977 Orhan Kemal roman ödülü kazandı), Türk Kelebeği (roman, 1981, II. Dünya Savaşı'ndan Edebiyat Anıları (1984).

Kaynak: Şükran Kurdakul, Şairler ve Yazarlar Sözlüğü, Cem Yayınevi 1985.

MEYDAN OKUMAK

Bizde neden ağlayan bir Fuzulî çıkmış
Şimdi anlıyorum bunu derinden.
Kaç Fuzulî, Fuzulî olmadan önce
Kahrolup gitmiştir üzüntülerinden.

Öyle çekmişim ki
Artık benden sonra
Birkaç satırımın yaşaması bile
bana vızgeliyor.
Artık bahçemdeki yemişlere
ne güler yüzlü bir dost
ne hırsız geliyor.

Demek, diyorum, bu duruma gelirmiş
budana budana bir şair.
Ölümsüzlüğe sırtını dönmüş şiir
Artık acıya meydan okuyabilir.

(1974)

Kişilik, Sevgi ve Arena

Şair, sinemacı, senarist, öykü yazarı, denemeci Onat Kutlar ile "sevgi ve kişilik" eksenli bir söyleşi yaptık. Oldukça uzun olan söyleşiyi kısaltarak yayınlıyabiliyoruz.

☐ **Onat Bey, çok sık duyduğumuz "artık birey olmak istiyorum, kendi adıma sevmek, istemek, olabildiğimce kendim olmak istiyorum" düşüncesinin paralelinde söyleşmek istiyorum. Sevgisizlik mi sorun, sevginin özgünlüğü mü?**

☐ İstersen önce sevgi konusunda çok hoşuma giden küçük bir olayı anlatmak istiyorum. Bundan birkaç yıl önce "**Başarı**" adlı bir film gösterdik o zamanki adıyla "İstanbul Film Festivali, Sinema Günleri"nde. Filmin konusu Çehov'un **Martı** oyununu sahneye koyan tiyatro oyuncuları arasında geçiyordu. Yönetmeniyle yapılan basın toplantısında gazetecilerden biri sordu. *"Bu konuyu niçin seçtiniz?"* o da ilginç bir yanıt verdi: *"Çehov'da benim en sevdiğim şey, kahramanların tümünü sevebilmesidir". Çehov'un kahramanları arasında belki de ilk bakışta sempatik olmayan kötü huyları bulunan, başkalarına iyi davranmayan insanlar da vardır, ama Çehov bir yazar olarak kahramanlarının tümünü sevme başarısını göstermiştir. Beni de en çok bu çekti"* diye de eklemişti.

Herşeyden önce sanıyorum ki sevginin kaynağında bir paylaşma duygusu yatar. Çünkü sevginin temeli kendi benliğimizden bir başka insana yönelen bir ilişki biçimidir. Bu yüzden de ortada bir sevgiden sözedebilmek için mutlaka kendi benliğimizin dışında, bizim dışımızda bir sujeye, bir başka varlığa ihtiyaç vardır. Sevgi çünkü ona yönelir. Bu yüzden de temelinde bir paylaşma kavramı yatar. Dünyayı paylaşmak bir düşünceyi paylaşmak, duyguları paylaşmak, bir beraberliği paylaşmak, adına ne derseniz deyin ama mutlaka bir paylaşma vardır. O yüzden söylediğiniz cümledeki bir kelimeyi değiştirmek gerekiyor. O kelime de "Birey" kelimesidir. Birey sözcüğü yerine "Kişilik" sözcüğünü koyduğunuz zaman; ***"İnsanın kendi kişiliğini oluşturmasından sonra ya da kendi kişiliğini oluştururken, bir başka kişiliğe yönelen duygunun adıdır aslında sevgi."***

☐ **Sevginin güzellikleriyle yaşanması, sevgiyi tümüyle paylaşmak duygusuyla birşeyler yapılıyor, yaşanıyor, paylaşılıyor, fakat hep kısıtlamalara uğruyor. Bu kesintiler sonucunda yeniden toparlanmak, yeniden yaşatmak, yeniden paylaşmak gerekiyor. Bu da gençte ya da insanda bir güvensizlik oluşturuyor. Kendisine karşı, insanlara karşı. Ve bu sevgisizlikle de yeni bir kimlik arayışına çıkıyor.**

☐ Genellikle çocuklar acelecidir, gençler acelecidir. Bu duyguları anlamak mümkün, yaşamın çok çabuk değişmesini isterler. Küçük bir çocuk kendisinin sabahtan akşama kadar niçin büyümediğini hayretle sorar. "Akşam oldu hala büyümedim" diye düşünebilir. Ama bir süre sonra anlarlar ki bunların da kendi doğal yasaları var. Toplumların, yaşamın değişmesinde akılcı birtakım yasaları olduğu muhakkak. Böyle bakıldığı zaman da içinde yaşadığımız ortamın, kendi yaşamımızın olumluya doğru gelişmesinde bunları dikkate almak zorundayız. Gerçekçilik iki anlamda düşünülebilinir.Bir kısım insanlara göre gerçeklik yaşamın değişmesini istememekle özdeştir. Yani "bu işler böyle olur gerçekçi olalım kardeşim" diyen adamın tavrında bu gerçekçilik olumsuz bir anlam taşır. Çünkü o, zaten herhangi daha iyi, daha ileri bir şeyin olabileceğine inanmayan adamın tavrıdır. Bu anlamda bir gerçekçilikten bahsetmiyorum. Ama yaşamın değişmesini isteyen insanların da olumlu anlamda gerçekçi olması gerekir. Bu konuda koşulları dikkate almak zorundayız, kendimizi böyle bir değişim için daha hazır hale getirmek zorundayız. Eylemlerimizin, insani eylemlerimizin, bu her neyse, günlük yaşamda ya da yaptığımız herşeyin sorumluluğunu taşımak zorundayız. Hiçbirşeyin sadece biz birey olarak istedik diye, küçük bir topluluk olarak istedik diye mutlaka gerçekleşeceğini düşünmemek durumundayız. Bunlar uzun sabırlı, dikkatli, hoşgörülü bir çabanın sonucunda ancak gerçekleşebilir. Ve bence insan yaşamının anlamı biraz da budur. İnsan yaşamı mutlaka sonuçlara göre belirlenmez. Diyelim ki bir sportif yarışmada örneğin bir futbol maçında, bize takımlar her ne kadar attıkları gollerle başarı elde ediyor görünüyor ise de daha temelde o takımların oynadıkları oyuna dikkat ediyoruz. Eğer iyi bir oyunu gerçekleştirebiliyorlarsa bu defa yenilse bile bir başka maçta yenme şansı ortaya çıkar. Dolayısı ile bir takımı değerlendirmenin asıl kriteri, asıl ölçeği budur. Yaşamda da böyle. Elde ettiğimiz sonuçları değil o sonuçları elde etmek için gösterdiğimiz çabanın düzeyi önemli. Biz eğer yaşamımız boyunca böyle bir çabayı sürdürüyorsak, bunun için gereken bilgilerle donatılmışsak bu çabada küçük hesapları bir kenara bırakabilmişsek, kendimizi o toplum içerisinde bir kişilik olarak oluşturabilmişsek, sonuçların elde edilmiş olup olmaması daha az önem taşır. Önemli olan sonuca ulaşmak için gösterdiğimiz çaba ve kendi kişiliğimizi bu yolda nasıl hazırladığımızdır. Bence Türkiye'de gençlerin başlıca sorunu birey sorunu değil, kişilik sorunudur. Kişiliğin kendi hedeflerini, kendi amaçlarını belirlemeleri, beklediğimiz bir konu. Bunun şu yolla, bu yolla yapılması ikinci bir mesele, yeter ki böyle bir kişilik oluşsun. O zaman ilişkiler bireylerin, kendi çıkarlarını korumak için verdikleri bir orman savaşı olmaktan çıkar, kişiliklerinin kendi çizdikleri çerçeve içinde gerçekleşmeleri için yaptıkları bir çaba haline gelir. O zaman bu ortamın çok daha demokratik, çok daha sevgiye dayalı, çok daha insancıl olduğunu görmek mümkündür. Çünkü oluşmuş bir kişilik hiç kuşkusuz başka kişiliklerin haklarını, başka kişiliklerin çıkarlarını, başka kişiliklerin mutluluklarını da göz önüne almak zorunda kalacaktır. Sonunda bireylerin kıyasıya birbirlerini ezip öne çıkmak için verdikleri bir savaş olmaktan çıkacaktır toplum. Bu yüzden bu kavram üzerinde durmakta çok yarar var. Bu konuda belki son yıllar kötü örneklerle dolu olarak geçti. Toplum bu anlamda bireylerin birbirleriyle kıyasıya bir çıkar mücadelesi verdikleri bir arena haline geldi. Ama inanıyorum ki gençlerimiz bu konuda kendi benliklerini korumalarının dışında birer kişilik olarak var olma yolunu seçecekler ve bulacaklar.

☐ **Gelişme içinde olduğumuzu söyleyebilir miyiz?**

☐ Tabi, Türk toplumu da diğer gelişmiş toplumlar gibi bu kıskacı mutlaka aşacaktır. Bu konuda çok umutsuz olmak gerekmez. İnsanlara seçme özgürlüğü bırakmalı, kendi alanımdan örnek vereyim, şimdiye kadar ağır bir sansür uygulaması vardı sinemada. Bir avuç insan yüzbinlerce, milyonlarca insanın-çoğu genç- neyi görmesinin doğru, neyi görmemesinin doğru olmadığına karar veriyorlar. Nitekim bu konuda küçük de olsa adımlar atıldı. Sansür kalktığı için gençler bu filmler arasında kendi seçimlerini kendi değerlendirmelerini yaptılar, hiç te kıyamet kopmadı.Başkalarının ne yapacağına siz karar vermezseniz mutlaka o insanlar yanlış yapar diye bir kural yok, o insanlar pekâla kendi doğrularını kendileri bulabiliyorlar.

☐ **Teşekkür ediyoruz.**

☐ Ben teşekkür ederim.

Söyleşi: Dilek Burak

Bir Kitap/İki Oyun HAROLD PİNTER Bir Tek Daha/Dağ Dili

Dağ Dili: National Theatre, 1988

Harold Pinter, absürd ya da saçma tiyatrosu olarak adlandırılan türde oyunlar yazan bir İngiliz oyun yazarı olarak tanınır. **Doğum Günü Partisi** ve **Git Gel Dolap** ile tiyatro severlerin yakından tanıdığı yazar 1985'te **Arthur Miller** ile beraber **PEN Kulüp** adına Türkiye'yi ziyaret etmişti. Türkiye'de bulunduğu süre içinde edindiği izlenimlerden **Bir Tek Daha** ve **Dağ Dili** adlı oyunları üretti. Pinter, Türkiye izlenimlerini şöyle özetliyor: *Mart 1985'te Arthur Miller ve ben Uluslararası PEN Kulüp adına Türkiye'yi ziyaret ettik. Yüzlerce yazar, bilim adamı ve sendikacı ile tanıştık. Bu insanların çoğu bir süre askeri hapishanede yatmış kişilerdi, çoğu da işkence görmüştü. Türkiye Barış Derneği'nin ve "DİSK" İşçi Federasyonu'nun üyeleri, düşünceleri yüzünden hapse mahkum olmuşlardı; devlete karşı hiçbir somut eylemde bulunmamışlardı. Yüzlerce insan hiçbir yargı verilmeksizin, iki ilâ dört yıl hapis yatmıştı; başka bir deyişle, ne suçlu bulunmuşlardı, ne de suçsuz. İçerdeyken işkenceye de uğramışlardı. Hayatları mahfolmuş insanlarla karşılaştık, hem işkenceye uğramış bu insanlarla, hem de yakınlarıyla. Türkiye'de bütün etkili güç askerin elinde. Bu durum, dünyayı demokrasi adına tertemiz yapmaya çalışan ABD'ce destekleniyor.*

Mayıs 1985

Bu izlenimlerin ürünü oyunlardan **Dağ Dili** bu sezon **National Theatre**'de **Pinter**'in kendisinin yönetiminde sahnelendi. **Bir Tek Daha** ise Pinter'in absürt dramdan iyice uzaklaştığı bir yapıt. 80 sonrası dönemin, insan bedenleri üzerindeki etkileri kadar somut bir olgu olan bu kitabı **Aziz Çalışlar** Türkçeleştirmiş. **Kavram Yayınları**'nı temiz ve itinalı baskılarından dolayı kutlamak gerek.

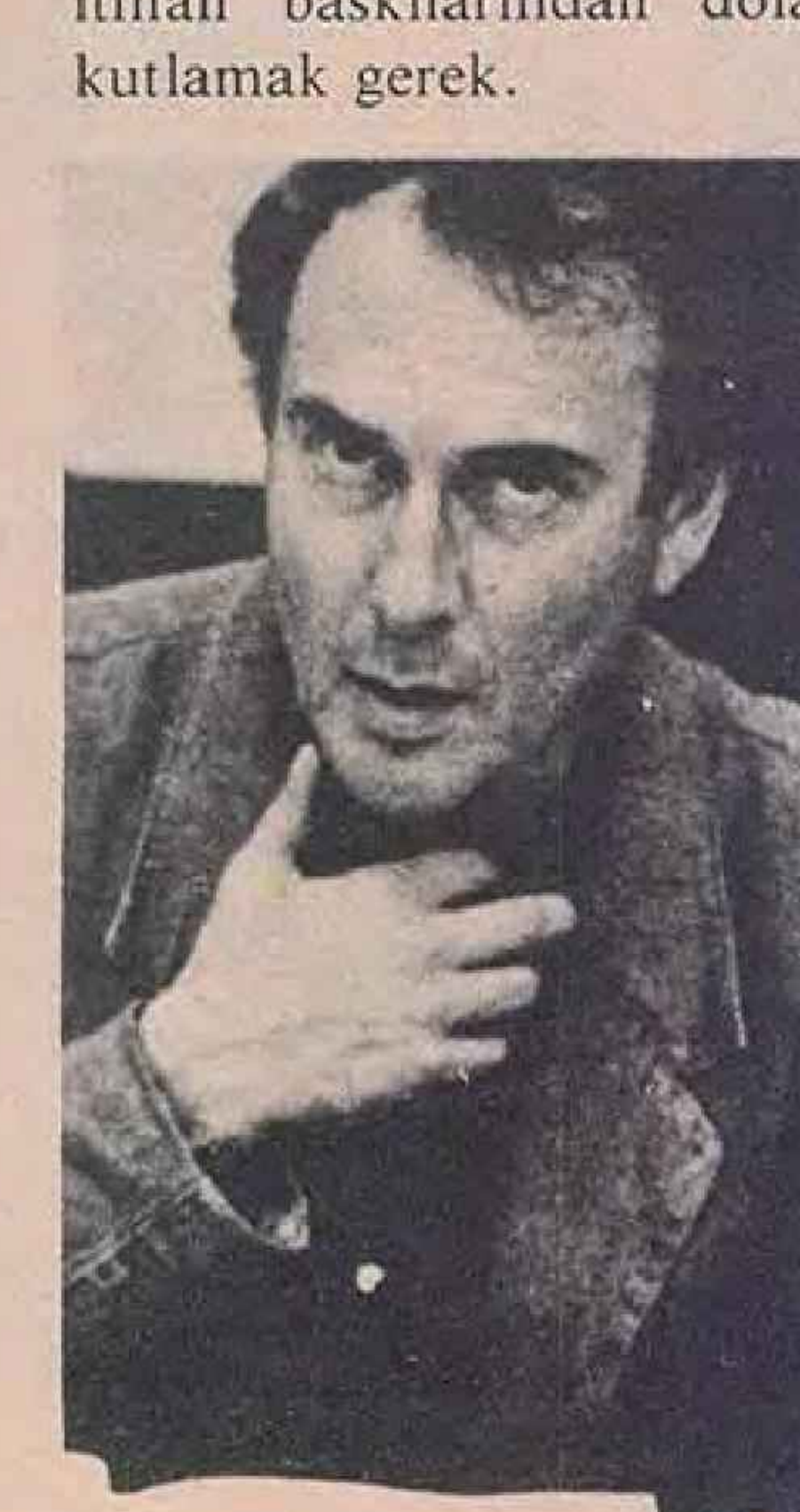

Harold Pinter

"Olaylara objektif(ten) bakmalı"

Savaş Türk
Göksel Bozkurt

Söyleşi konuğumuz bir fotomuhabiri; Rıza Ezer. Gözleri bir objektif sağı solu izleyen, 38 yaşındaki dinamik insanın göz kırpışları da kuşkusuz diyaframa benzetmek yerinde olacak.

İzinli olduğu bir gün, çalıştığı gazetede buluşuyor. Çaylarımızı yudumlarken biz soruyoruz, o yanıtlıyor. O sırada Ezer'in bir mutluluğuna ortak oluyoruz. Ezer'in gözleri pırıl pırıl, bir çocuğu olduğunu söylüyor. İkinci çocuk olmasına rağmen, heyecanını dizginleyememiş gibi. Adı "Doğa". Doğa'ya buradan "Hoşgeldin bebek" diyoruz.

■ **Sayın Ezer gazeteciliğe nasıl başladınız?**

İlk önceleri fotoğrafa fazlaca bir ilgim yoktu. Amacım elektrik mühendisi olmaktı. Üniversiteyi de kazanamayınca, hafta sonları babamın yanına takılarak fotoğrafçılığı sevmeye başladım. Babamın (Rıza Ezer'in babası da foto muhabiri idi) mesleğimin gelişmesinde büyük etkisi ve yönlendirmesi olduğunu inkar edemem. İlk işime **Ulus** gazetesinde başladım. Orası bir mektep gibiydi, orada çok şey öğrendim.

Daha sonraları **Kültür Bakanlığı, Hürriyet, THA**'da çalıştım. Halen **Cumhuriyet**'te çalışmaktayım.

Haber fotografları çekerken nelere dikkat edersiniz. Bunun yanı sıra sanatsal fotoğraflarda çekiyor musunuz?

Foto muhabiri, eğer gazete fotografçısıyım diye işe giderse, işe çok katı yaklaşmış olur. Fotograf çekmek için iyi bir gözlemci olmak gerekiyor. Ben fotograf çekerken bir çok unsuru gözönünde tutarım. Çekeceğim fotograftaki obje, mekan, ışık önemli unsurlardır. Bu iş objenin karşısına geçip şakır şakır çekmek değildir.. Bir kere fotograf alt yazısı kendisini anlatabilmelidir.

■ **Haber fotografına bakış açınız nedir?**

Bence fotomuhabiri; kötü bir yanı çekmeye giderse ya hiç çekmez ya da çok çeker. Ben gördüğümü çekmişimdir. Olaylara objektif bakmalı, üstelik bir de objektiften görüyoruz. Gazete ister kullansın ister kullanmasın ben fotografımı çeker, gönderirim. Ajansın çektiği fotograf benimkinden iyiyse onu kullanırlar. Gazetede güzel olan çıksın .

■ **Bu işte eğitimin -okul anlamında-sizce önemi nedir. Yoksa gazeteci doğuluyor mu?**

Kuşkusuz eğitimin rolü büyüktür. Fizik mühendisi okur olursunuz. Yaratıcı gücünüz yoksa, bunu geliştiremezsiniz. Fizik mühendisi olarak kalırsınız. Gazeteci olmak için okul bitirmek gerekmiyor. Okul ufuk geliştirir. Çalıştığın alanda uzmanlaşmanı sağlar. Gazetede öğrendiklerim, okulda öğrendiklerimden çoktur. Bir anlamda da delikten bakıp deklanşöre basmak yetmiyor. Eğitim yapmak gerekiyor.

Bence de gazeteci olunmaz, doğulur.

■ **Bugüne kadar çektiğiniz fotoğraflardan tepki aldığınız oldu mu?**

Pek diyemem ama başımdan geçen bir olayı anlatayım. Bir kaç yıl önce 23 Nisan'da Semra Hanım çocukları kabul ediyordu. İki kare çektim, kenarda bekliyorum. Birden gözüm Semra Hanımın ayak bileklerine takıldı. Pek seçemiyorum. Ama bir şey olduğu kesin. Merakım gittikçe gittikçe artıyordu. Bir kaç arkadaşı perdeleyip, tele objektifle görüntüledim. Gördüğüm karartı bir firma ismi idi. "YSL" adında ünlü bir modacının imzası. Karta basıp, şefe ve arkadaşlara ne olduğunu sordum. Hiç biri çıkaramadı. Sonra Semra Hanımın ayak bileği olduğunu söyledim. Fotoğrafı Ahmet Tan'ın "Ankara'nın Taşı" köşesinde kullandık. Ne olduğunu belirten alt yazı yazmadık. Sonra Sabah gazetesi fotografı birinci sayfadan vererek, "Cumhuriyet'in yapamadığını biz yaptık" diye açıklama yapıp bastılar. Fotografı benim çektiğim biliniyor. Semra Hanımdan tepki bir Maramaris gezisi sırasında geldi. Çarşıyı gezerken beni işaret ederek yanına çağırdı. Elinde fotograf makinesi vardı. Üzerinde de yerli bir tişört var, hemen anladım ve "buyrun çekin, bunun markası her ne kadar yabancı ise de taklittir" dedim. Fotoğrafları daha sonra bana göndermiş.

Karşılaştığım en ilginç tepkiydi bu.

■ **Çocuklarınızın foto muhabiri olmasını ister miydiniz?**

İsterdim. Ancak günümüzde istemezdim. Çünkü özgürce çalışma olanağınız yok. Her an bir cop, tekme, tokat, yumruk darbesiyle ya kafanız ya da makinanız kırılabiliyor. Yine da seçimin çocuğumun tarafından yapılmasını isterim.

■ **Sayın Ezer yanıtlarınız için teşekkür ederiz.**

Bilgisayar ilişkili insan

Şahin Şencan

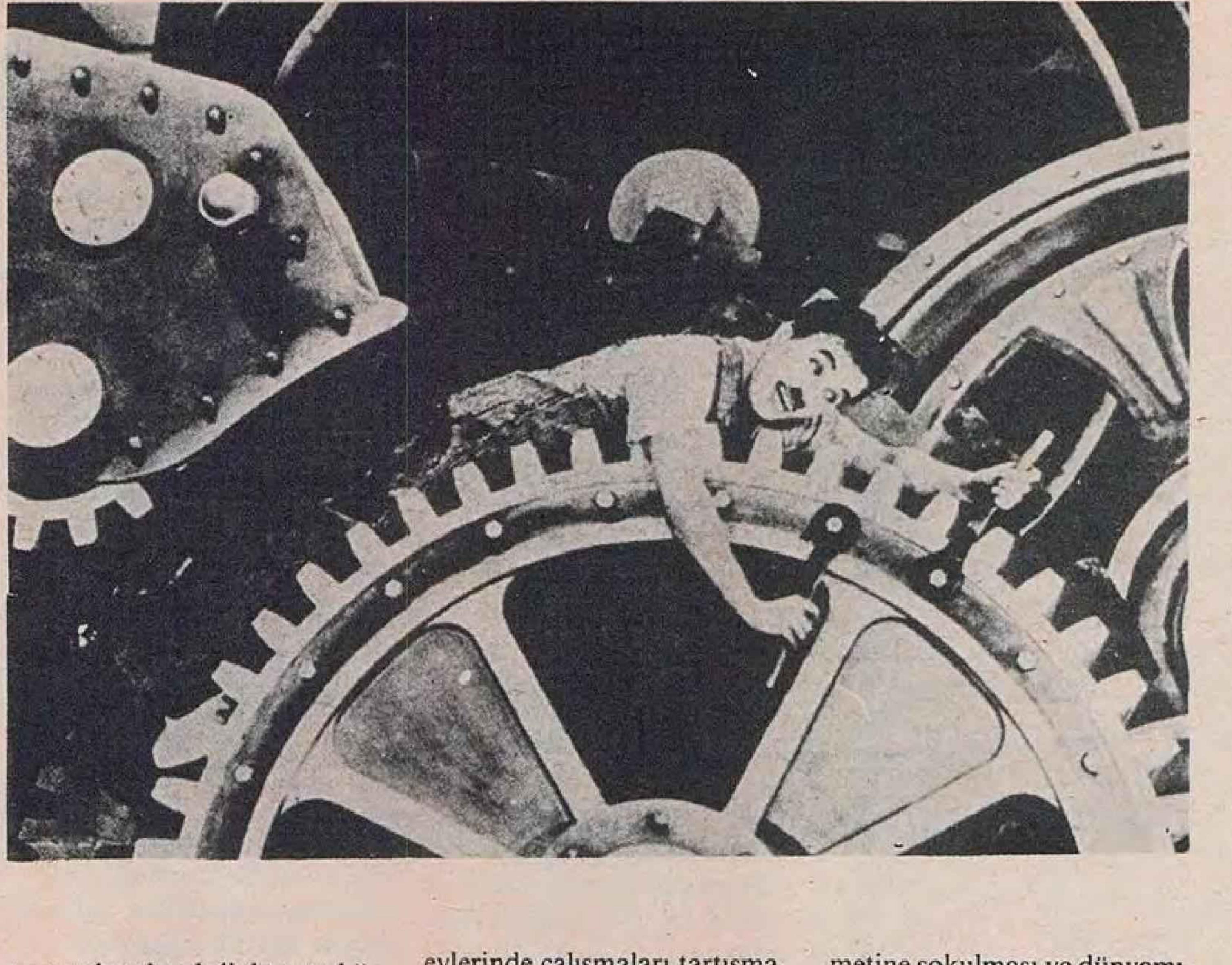

Bilimsel-Teknik ilerlemenin doğurduğu sonuçlardan belkide en önemli olanı **kültürel boyutta** olanıdır. Çünkü, Bilimsel-Teknik ilerleyiş maddi olarak tam anlamıyla insanlara maddi etkisinden önce kültürel etki ve değişimler süreci başlamaktadır. Bu olguda kuşkusuz en önemli öğe iletişimdir. İletişim araçlarının etkisiyle dünyamız alabildiğince küçülmüş ve kültür ozmosu çok yaygın hale gelmiştir. Günümüzde kültür değişimleri ve etkinlikleri hızla bireysel ve toplumsal boyutlarda ortaya çıkabilmektedir.

Bilimsel-Teknik ilerleme ve doğurduğu sonuçlar kimilerince yadsınırken ve geleceğe karanlık tablolarla yaklaşırlarken, öte yandan teknolojik devrimin olumsuz yönlerinin giderilerek insanlığın her alanda gelişmesinin yetkinleşeceği ve gelişme hızının yükseleceğini savunan yaklaşımlar da vardır.

Karamsarların içinde en bilineni Orwell'dir. Orwell teknolojiyi olumsuzlayarak, teknolojiye sahip olanların diğerlerini koyunlaştırarak köle yapacaklara ilişkin ütopyalar ortaya atmıştır. (Orwell'in bu ütopyalarını dile getirdiği kitabı 1984'tür.)

Oysa Bilim-Teknik ile kültür birbirleriyle çatışan fenomenler değildirler. Başka bir deyişle bilim ve tekniğin gelişimiyle, kültürün gelişimi birbirinden kopuk ayrı süreçler olarak düşünülemez. Bilim ve tekniğin gelişimi ile kültürel gelişimi evrensel-türdeş bir insanlık kültürü kapsamı içinde ele alınmalıdır. Her ne kadar bilim ve teknik, özelde bilim düşüncesi, sınırlı bir alan ya da konuda olayların ölçülebilir ilişkilerini ele alarak, "indirgemeci" işlemlerle sorunları açıklamaya çalışırsa da, burada özne sadece bilmekten hareket etmeyerek bilimin sağladığı eksik bilgileri tamamlamak için sezgisel olarak da sorunlara eğilir. Bu aşamada kültür ve felsefe işin içine girer.

Bilimsel teknolojik devrim sonucunda insanlarda yeni bir düşünce davranış biçimi de şekillenmektedir. Bilginin edinim yollarının hızlılığı ve sürekli olarak nesnelerin bilgisinin gelişmesi ve bilginin eskime hızının çabuklaşması sonucunda eşyayı tanımada kuşkuculuk ortaya çıkmaktadır. Bu kültürel konumda değer yargısızlıkları beraberinde getirmektedir. Aşırı bir görececilik, doğrunun olamayacağının yadsınması, ahlâki ve kavramada erozyonlara sebep vermektedir. Çağdaş bir nihilizm psikolojisi içinde aşırı bir özbencilik yani, benim dışımda hiçbir şey gerçek değildir kaymaları olmaktadır. Bu güvensiz ve inançsız insanlar yeni bir toplum doğurabileceklerdir.

Robotların üretime yoğun olarak sokulmalarıyla beraber ilk etap da issizlik korkusu sonucunda teknoloji düşmanlığı güdülebilecektir. Uzun erimde ise (toplumsal formasyonun değişimleri de gözönüne alınmalı) az çalışan çok zamanı olan insan ortaya çıkacaktır. Bunun anlamı insanlığın kültür ve sanat gelişiminin hızlanacağıdır. Teknolojik gelişim insanlara bunu sağlayabilecek mi? sorusu da yanıt aranan sorular içine girmektedir.

Bilgisayar ve iletişim tekniklerinin gelişimi soucunda insanın faaliyet konumları da değişime uğramaktadır. Bugün tartışılan konulardan biri de insanların ofislerden koparak evlerinde çalışmaları tartışmasıdır. Buna göre, yeni tekniklerle birey işe gidip gelmeyecek işyeri evi olacaktır. Kuşkusuz bu çalışma türü yaygınlaşırsa insanın kolektif olma, dayanışma gibi davranış biçimleri değişecektir. Kişi insansal ilişkilerden soyutlanarak asosyalleşecek, bilgisayar ilişkili insan haline dönüşecektir.

Bilimsel-Teknik gelişim insan yaşamında köklü değişimler yaratır. Bilimsel teknolojik devrimin yarattığı birçok olumsuzluklar ortaya çıkmıştır. Bunların içinde en can alıcı olanı bilimin silahlanma hızmetine sokulması ve dünyamızın nükleer bir yok oluşla karşı karşıya kalmasıdır. Bunun yanı sıra teknolojinin doğanın değiştirilmesinin yanı sıra korunmasının gözetilmemesi sonucunda ekolojik tahripler yine dünyanın yaşanabilir bir planet olmasından çıkaracak düzeylere ulaştırmıştır. Bu etkiler toplumsal bilinç üzerinde etkiler yapmakta insanlarda yarını görmemek kuşkusu doğmaktadır.

Bilimin militarizmin etkisine girmesiyle, bilimin ve tekniğin insanlığı aydınlatması ve geliştirmesinin önüne bir set gibi yükseltilmekte ve burjuva toplumlarında **yabancılaşma** giderek büyümektedir. Beş milyarlık dünyamızda bilimin eriştiği boyutta halen bir milyar insan okuma yazma bilmeyecek kadar cahilse, yine milyonlarca insan açlık ve yoksulluk içinde kıvranıyorsa bu insanlar üzerinde derin etkiler yapmakta ve yabancılaşmış bir insan tipi ortaya çıkmaktadır.

Yine bilimsel teknik gelişim kültür alanında önemli bunalımlar yaratmaktadır. Kapitalist toplumlarda sadece ekonomik çıkarlara öncelik tanınması, temel insansal gereksinimlerin gözardı edilmesiyle ahlâki çürüme olağanüstü boyutlara çıkmaktadır. Öyleki ABD'de bir profesör yaptığı araştırmada öğrencilere şu soruyu sorar: "Elimizde bir ilaç var. Bu ilacın insanları öldüreceğini biliyoruz, ama satarsak çok da para kazanacağız tercihiniz ne olurdu?" Profesörün sorusuna öğrencilerin büyük çoğunluğunun verdiği yanıt "satarız" olmuştur. (Bu örnek Victor Perlo ile yeni çıkan kitabı için yapılan ropörtajdan alınmıştır. Bkz. **Dünya Bakış**, Sayı: 14)

Bilimsel-teknolojik devrimin getirdiği değişimlerden önemli olanlarından biri de, bilginin algılanış biçimlerinin değişmesidir. Bilgi ve kültürün depolanması ve bu malzemenin edinilme yolları tek boyutlu insanın ortaya çıkması olasılığını güçlendirmektedir. Bu tip insan belli konunun dışında bilgi edinmeyen, tarihsellikten ve çok yönlülükten kopuk bir insan olacaktır.

Bilimsel-teknik devrimin sonuçlarının doğurduğu bu tür olumsuzluklar içsel özellikler taşısa da bu olumsuzlukların gelişmesindeki başlıca etmen tekelci devlet kapitalizmidir. Bilimsel teknolojik gelişme sadece dar çıkarlar içinde yaklaşan tekelci kapitalizm böyle bir karamsar tablonun ortaya çıkmasının esas nedenidir.

Bilim ve tekniğin toplumun bilinçli ve planlı denetimi altına alınmadıkça tehlikenin büyüyeceği bilimsel bir gerçek. Marksizm, günümüzdeki bu çelişkileri ele alırken, bilimsel teknolojik devrimin olumsuz sonuçlarının insanlığı tehdit ettiğini görmektedir. İşte bu temelde özü olumlu ve insanlığın gelişimine tekabül eden bilimsel-teknolojik devrimi hümanist değerlerle değerlendirmek gerekir. Zaten gerçek bir hümanizmadan hareket eden Marksizm "her şey insan için" düşüncesiyle bilimsel-teknolojik devrimin kültürel görünüşlerini hümanist yaklaşımlarla araştırmaktadır. Nükleer felaket olasılığı, ekolojik tahripler ve diğer olumsuzluklar her kültürel gelişimi hümanist bir tavırla değerlendirmenin dışında bir alternatif kalmamaktadır. Aynı süreç içinde akan bilimsel gelişim ile kültür, hümanizma temelinde çözümleri zorunlu kılmaktadır. Yeni kültürün amacı bütünsel insanlığın korunması için insanlık çıkarlarının ön plana alınması, bilimin ve bilim adamlarının **insan ölçütünü** benimsemeleri, hem araştırma esnasında, hem de bilimsel ve teknik sonuçlarda insanlığın yararına kullanılması olmalıdır.

Dr.Hartmut Hanauske-Abel

Faşist Almanya'da tıp

Nükleer Savaşı Önlemek İsteyen Hekimlerin Uluslararası Birilği (IPPNW)'nin geçen yıl Köln'de yapılan 6. Dünya Kongresi'nde Dr. Hartmut Hanauske-Abel tarafından hazırlanıp sunulan aşağıdaki yazı, Almanya'da Nasyonal Sosyalizm döneminde tıbbın nasıl yozlaştırıldığını açıkça anlatmakta ve yeni bir felaketin önlenmesinde hekimlerin katılımının niçin gerekli olduğu konusunda güçlü bir kanıt oluşturmaktadır.

Grunewald Stadı Berlin, 1933

Albert Schweitzer, 1950'lerde nükleer silahların geliştirilmesi ve kullanılmasını en çok eleştiren kişilerden biriydi. "İnsanlığa Çağrı" ve "Barış veya Nükleer Savaş" başlıklarını taşıyan Oslo radyosundaki konuşmaları, hemen hemen unutulmuş olup, bugün IPPNW tarafından yeniden üzerinde durulan bir dizi argümantasyonu dile getirmektedir: Felakete karşı önceden plan yapma hayali ve termo-nükleer bir savaşta sivil savunma, nükleer bir savaşın bir kaza sonucu başlayabileceği ve denetim, komuta, haberleşmenin yapılamaması ile radyoaktif serpintilerin felakete yol açan biyolojik sonuçları.

Federal Almanya Cumhuriyeti'nde geçenlerde yapılan bir kamuoyu yoklamasına göre Albert Schweitzer, yüzyılın en çok saygı uyandıran kişisidir. Eskinin tipik şifa dağıtıcısını temsil eden hekim olarak kabul edilmektedir. Almanlar sırf Alman olduğu için onun hakkında iyi düşünürler. Gerçektende bütün el yazmalarının dili, bir tek istisna dışında, son şekliyle Almancadır. 1952 yılında Nobel Barış Ödülü ile onurlandırılmış olan Albert Schweitzer, Nobel konuşmasını Almanca yapmayı uygun bulmamıştır. Schwetzer'in bu kararından önce hiçbir dil, insanlığın barışçı gelişmesi doğrultusundaki isteğini dile getirmek için asla yetersiz bulunmamıştır. Ondan önceki Nobel Ödülü sahipleri, geleneksel konuşmalarını Almanca yapmakta asla tereddüt etmemişlerdi.

Ocak 1937'de Almanca bir emir çıkararak Nobel Ödülü'nü kabul etmeyi, cinai bir suç olarak ilan eden de yine Alman hükümetiydi. Sırf Nobel Barış Ödülü'nü alan kişi olduğu gerekçesiyle toplama kampı sakinlerinden birini serbest bırakmayı reddeden ve aksine o kişinin hapsedilmesini ulusal çıkar konusu haline getiren de Alman yetkilileriydi. Bu devlet mahpusunun ölümcül olabilecek hastalığını çok erkenden teşhis eden ve hastalığının son dönemlerinde bile tam tedaviyi uygulamayan Alman hekimleriydi. Sözü edilen kişi, 1936 yılı Nobel Barış Ödülü'nü alan Karl von Ossietzky'dir. O, anti-demokratik milliyetçi geleneği olan Birinci Dünya Savaşı sonrası Almanya'sını amansızca ve ısrarla, en çok eleştiren, efsanevi dergi **"Die Weltbühne"**nin yazıişleri müdürü idi. 1931'de Hitler'in yükselişiyle ilgili olarak yazarken, bu adam ile onun "Drittes Reich" ının bütün ulusu felakete sürükleyerek, "telef" olacağını belirtmiş ve yazısını şöyle bitirmişti: "Almanya tek bir ulus olarak yeniden asla var olmayacaktır.

Yeni yönetim 1933'de onu derhal tutuklamış ve hiç görülmemiş bir hareketle Oslo'daki Alman Elçisine emir vererek, Nobel Barış Komitesi'ne, "amaçlı olarak Alman aleyhtarı gösteri izlenimi uyandırmak için Ossietzk'yi onurlandırmaması ihtarında bulunmuştu." Ossietzky ödülü yine de kazanmış ve onu kabul etme cesaretini göstermişti.

Ossietzky, gizli akciğer vereminden muzdaripti. Hapisliği yıllarında mahkeme önüne çıkarılmadan toplama kampında ve devlet hapishanesinde tutulmuş ve fizik durumunun kötüleşmesi, hekimler tarafından izlenmişti. Gestapo, 1937'de Ossietzky'nin hastalığının, onu koruyan muhafızları da tehlikeye soktuğunu kabul etmek zorunda kalmıştı. Ossietzky, sadece "hükümet görevlilerine hastalık bulaştırma tehlikesinin büyük olması" nedeniyle, özel bir hastaneye aktarılmış ve sıkı gözaltında tutulduğu bu yerde birkaç ay sonra ölmüştü.

Yönetimin Ocak 1933'de iktidara gelişi, tıp doktorlarının ulusal birliği olan Alman Tabipler Odası tarafından yeni bir dönemin başlangıcı olarak karşılanmıştı. Ossietzky, Temmuz 1933'de Sannenburg'daki bir toplama kampındaydı. Bütün "ari ırktan-arayan-olmayan" görevlileri safdışı bırakmak için çıkarılmış olan "Kamu Hizmetini Yeniden Oluşturma Yasası", 3 aylık bir süreden beri uygulanmaktaydı. Yahudi hekimler boykot edilmişti ve SS hastaları Yahudi muayenehanelere gitmemeleri için uyarmıştı. Alman telgraf daireleri, Yahudi ismi taşıyan mesajları almayı reddediyordu. Temmuz 1933'de, Alman Tabipler Odası'nın resmi yayın organı olan **Deutsches Aerzteblatt,** derginin başlığını taşıyan özel bir kapakla yayınlanmıştı. Kapak çoğunlukla tek renkli olarak, koyu mavi sayfa üzerine ve saldırgan olmayan bir görünüşle sunuluyordu. Yeni kapak düzeninde, üzerine kamalı haç işlenmiş kırmızı bir bayrak, 3 renkli (siyah, beyaz, kırmızı) Alman bayrağının önünde şerefle dalgalanmaktaydı. Bu Temmuz 1933 sayısının Sayı:1 diye numaralanmış olarak sunulması uzun süredir özlenen ulusal yeniden doğuşun başlangıcını, hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak şekilde sembolize ediyordu.

Birçok hekim derhal kamalı haç partisine ve ona bağlı örgütlerin hiyerarşisi içerisinde çok önemli roller üstlendiler. Üniversite mezunu bütün parti üyeleri arasında en büyük grubu hekimler oluşturuyordu. Alman tıp doktorları arasında, Nazi Partisi üyeleri azınlıktaydı. Ama destekleyici ve sempatizanların sayısı daha çoktu. Çeşitli hekim kuruluşlarının gerek içinde gerekse dışında mesleki muhalefet yalıtlanmış olup, parçalanmıştı. Aslında önemli örgütlerin yeni yönetimin önceliklerine uyum göstermesi, hayret edilecek derecede yumuşak bir süreç halinde gelişti ve birkaç hafta içinde ve bazen de farkedilmeyecek derecede gelişen, kişilerin gönüllü olarak kendiliklerinden teslim olmaları şeklinde oldu. Bu gizli uzlaşmada esas olan, meslekte hertarafta yaygın ve geleneksel olan milliyetçi duygulardı.

1920'li yılların başında Berlin Üniversitesi'nde genç bir tıp öğrencisi olan Leonardo Konti, Profesör G.F.Nikolai'nin derslerini şiddet kullanarak engellemişti. Önde gelen bir kalp uzmanı olan Nikolai, arkadaşı Albert Einstein ile beraber, Birinci Dünya Savaşı sırasında Almanların yaptığı vahşeti en çok eleştirenlerdendir ve Prusya'ya kaçmaya zorlanmıştı. Konti, bir kaçak olarak nitelediği Nikolai'nin Alman hekimlerinin gelecek kuşağını eğitmesine izin verilmemesini talep ediyordu. Tıp Fakültesi, olayı araştırdıktan sonra, Konti'nin protestosunun haklı olduğuna karar vererek, Nikolai'nin Üniversiteden atılmasını oy birliği ile onayladı.

Dr. Leonardo Konti, yeni yönetimin en önde gelen hekimi oluverdi. "Reichsaerzteführer" (imparatorluk hekimlerinin önderi) adı verilen, bütün Alman hekimlerinin en yüksek yetkilisi olarak, bazı toplama kamplarındaki tıbbi öldürmeleri şahsen başlattı. Dr. Konti, tifüs hastalığı ve buna karşı yapılan aşının etkilerini araştırmak üzere Natzweiller ve Buchen wald toplama kamplarında geniş çaplı deneyler için girişimler yaptı ve bunları örgütledi. "Yaşamasının bir değeri olmayan" hasataların hayatına son vermek için "Euthanasia Programını" şahsen yürüttü.

Bu Cumhuriyette (FAC), 1933 yılı ilkbaharında meydana gelen olaylar hala daha tartışma konusudur. 50 yıl sonra 1983'de Deutsches Aerzteblatta, bu dönemle ilgili olarak bir dizi makale yayımladı. Bu makalelerde, insanla veya acıyla ilgili bir tek ifade bulamadım. Bir makalede şu soru vardı: "Hekim örgütleri, yeni yönetimin baskısına karşı çıkıp, gönüllü olarak onay vermeselerdi, herhangi birşey değişecek miydi?" Olayın sunulan tek iç yüzü şöyleydi: Bu tamamen sosyal güvenlik ve güvence teknikleri sorunu idi. Yeni yönetimin önerileri reddedilmezdi. 16 sayfa içinde Dr.Konti'den iki defa sözediliyordu. Dr.Haedenkamp adlı birinin adı 31 defa geçiyordu ve metnin % 10'u onun 1933 yılında yazdığı orijinal makalelerden yapılan göze batıcı alıntılarla doluydu.

Dr. Haedenkamp yönetimin önde gelen bir uzmanı olup, yeni yönetimin iktidara gelmesinden önce ve sonra, Deusches Aerzteblatt'ın yazı işleri müdürüydü. Sözü edilen derginin Temmuz 1933 sayısındaki programatik makalelerden birini o yazmıştı. Bir teknokrat olarak Alman hekimlerininz "Yahudilerden arındırılması" kararının uygulayıcılarındandı.

(Devam edecek)

Hoffmann Truppe

FAC'de bugün eylem yapan "Savunma sporu grupları" ve Başkanları neofaşist Hoffumann

SOYUT TAHLİLLER!

Bu arada, 12 Eylül'cü ANAP iktidarı son mahalli seçimlerde halktan yediği acı şamarı unutturup erken seçimi bilinmez bir tarihe ertelemiş ne gam?

680 bin işçinin dişi, tırnağı ile direnerek kazandığı % 142'lik zam, Türk-İş'in sarı yönetimi ve hükümet tarafından uygulanmıyor, ek zamlar hak edildiği halde işçilerimize verilmiyormuş kime ne? Hapishaneler adam dolu imiş, vurgun ve talan gırla gidiyormuş, nasıl olsa dünya kör ve sağır, insanlarımız dilsizdir. Bastırın... Üzüm gibi ezsin, koyun gibi güdün bizi... "Köledir, kuldur gıkı çıkmaz nasıl olsa" diye tarihe yazın bizi... Evet... gelecek yine böyle mi olacak? Yoksa bu sorunlara düşünen bir insan gibi, sorumluluğunu bilen bir yurttaş gibi bakmasını öğrenecek miyiz? At izi ile it izini karıştırmamaya çalışarak "somut şartların somut tahlili" politikamızdan olaya bakalım. Kendimizi ve bilgilerimizi sorgulayalım, şüphelenelim ama doğruyu buluncaya kadar, onun kemirici etkisinden, yıpratan, aşındıran yanından korunmayı bile bile davranalım. Unutmayalım ki Türk burjuvazisi Osmanlı'nın kucağında büyümüştür. Osmanlı ise devlet etmeyi Bizans'tan öğrenmiştir. Öncelikle bizlere ulaşan haberlerin bu konuda yılların birikimine sahip ve "sulu dereye götürüp susuz diye geri getirebilecek" kaynaklardan geldiğini bilerek dikkat edelim.

Cumhuriyetin başından beri Türk burjuvazisinin, Osmanlı'nın eski sömürgelerinde gözü olduğu hiç unutulmamalıdır. Kerkük'te, Razgrad'da, Kırcali'de, Yugoslavya'da, Kalkandere bölgesine Milli İstihbarat Teşkilatı'nın özel bir önem ve ciddiyetle çalıştığını göz ardı etmeyelim. Bugün Batı Trakya'da, Bulgaristan'da olup bitenlerde bu güçlerin parmağının olmadığını düşünmek saflıktır.

Türk Devleti, cumhuriyetten beri güçlenen varlığı ile sosyalist devletler sınırları içinde kalan Türkler'e umut dağıtmakta, varlığı ile bu devletlerdeki sosyalizmin kuruluşunu elinden geldiğince olumsuz bir şekilde etkilemeye, onlar için özel mülk cenneti rolü oynamaya devam etmektedir. Sırf bu propagandaların sonucu olmasa bile Bulgaristan, Yugoslavya, Romanya gibi ülkelerde yaşayan Türk ve Müslüman ulusal azınlıklar sosyalizme düşmanlıklarını, Türkiye kaynağından beslemişler kesinlikle sosyalist kuruluş için bir çivi bile çakmadan bir gün anavatana dönecekleri günün hayali ile yaşamışlar ve yaşatılmışlardır. Sosyalizmin başına bela olan gerici toplumların, tutucu toplumların hemen hemen tamamını Türk ve Müslüman uluslar oluşturmaktadır. Bunun elbette tarihsel, siyasi, ahlâki, psikolojik binlerce nedeni olsa gerek. Bu husus ayrıca incelenmelidir.

Dünya kapitalist emperyalizminin jandarması ABD başta olmak üzere metropol devletler gelecekleri, bekâları uğruna, sosyalist ülkelere antikomünist yatırım için ciddi bir tehlike olmaya başlayan Macaristan, Polonya ve Çekoslovakya bugün öyle kendi sorunlarıyla uğraşır hale gelmişlerdir ki artık ciddi bir tehlike olmaktan çıkmışlardır.

Bulgaristan, Orta Avrupa sosyalist ülkeleri arasında özel bir yere sahiptir. Bulgaristan'da sosyalizmle asla barışık olmayan iki topluluk vardır: Türkler; Müslüman Bulgar demek olan Pomaklar ile Çingeneler. AET emperyalizmi bu halkadan istediği gibi çekiştirmiştir. Çünkü bu ülkenin Türkler'i, eskinin efendileri, mülk sahibi 'çorbacılar'ıdır.

Türk burjuvazisi bu alanda Arap burjuvazisini de yanına almayı başararak propagandanın içine Türk'ün yanına 'Müslüman Bulgar'ı da eklemiştir.

Evet Bulgaristan'da olanlar hem Bulgaristan'ı hem de sosyalizmi yaralamıştır. Bulgaristan'daki yönetimin gelişip güçlenmesi için iş başında olan idarecilerin, partinin ve parti yöneticilerinin bu olumsuz tablonun ortaya çıkmasındaki payları ne kadardır? Onların hata ve eksikleri nelerdir?

Bu konuda özellikle dikkatli olmalıyız çünkü bu konuda tanıman sonsuz fikir özgürlüğünün altında bir taşla birden fazla kuş vurmak olduğunu unutmayalım. Bilinen bir gerçek var. Bugün sosyalizm büyük bir alt üst oluş yaşıyor. Her şey yeni baştan gözden geçiriliyor. Taşlar yeniden diziliyor. Yeniden yapılanma ve Glasnost politikaları önce sosyalist dünyayı ve diğer ülkeleri allak bullak ediyor.

Sosyalizm, glasnost ve perestroyka politikalarından insani özü, demokratik özü pekişmiş, güçlenmiş ve yenilenmiş olarak çıkacaktır. Bu nedenle açıktır ki Bulgaristan'da olup bitenler de sosyalizmin sorunudur ve aşılacaktır.

Asimilasyonun iki türünden biri olan zorla asimilasyon, kapitalistlere mahsustur ve tarih boyunca şiddeti içermiştir. Leninizm'e göre bir komünist asla zoraki asimilasyondan yana olamaz, ulusların ulusal benliğini zorla unutturmak, onların tarihsel ulusal kültürel özelliklerini ortadan kaldırmaya çalışmak, isim değiştirmek, sosyalizm adına da olsa baskının bir zerresine dahi yer vermek yoktur, olamaz. Bu anlamda, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin ve Bulgaristan Komünist Partisi'nin hangi gerekçe ile olursa olsun Türk azınlığa karşı baskı uygulamasının insan haklarına da sosyalist norm ve kurallara da, geleneklere de aykırı ve ters düştüğünü belirtiyor, eleştiriyor ve özeleştirilerini bekliyoruz.

Sosyalizmin evrensel yanı özellikle milliyetler meselesinde taçlanır.

Olaya yaklaşımımız insan haklarına aykırı uygulamalara maruz kalan insanların, Türk olmasının ötesinde bir ifade taşımaktadır.

ya tarihi boyunca en çok düşülen tuzağa geldi ve silahsız insanların üzerine ateş açmakta buldu çözümü. Bu yöntemin aslında bir çözümsüzlük olduğunu en iyi bilmesi ve anlaması gereken insanların sosyalistler olduğu gerçeği -çünkü sosyalizm insana yabancı değildir- açıkça ortada dururken yapılan kıyımın vebali sosyalizmin üzerinde kalmıştır. Ülkelerinin geleceğine, yönetimden daha fazla sahip çıkan Çinli arkadaşlarımızı, insana düşman idarelerin ve yöneticilerin elbet değişeceğine olan inancımızla destekliyor, orduyu ve neden olan yöneticileri lanetliyor, kınıyoruz.

Kedi severlere

Aşk hayatları karışık...

Temizlik örneği...

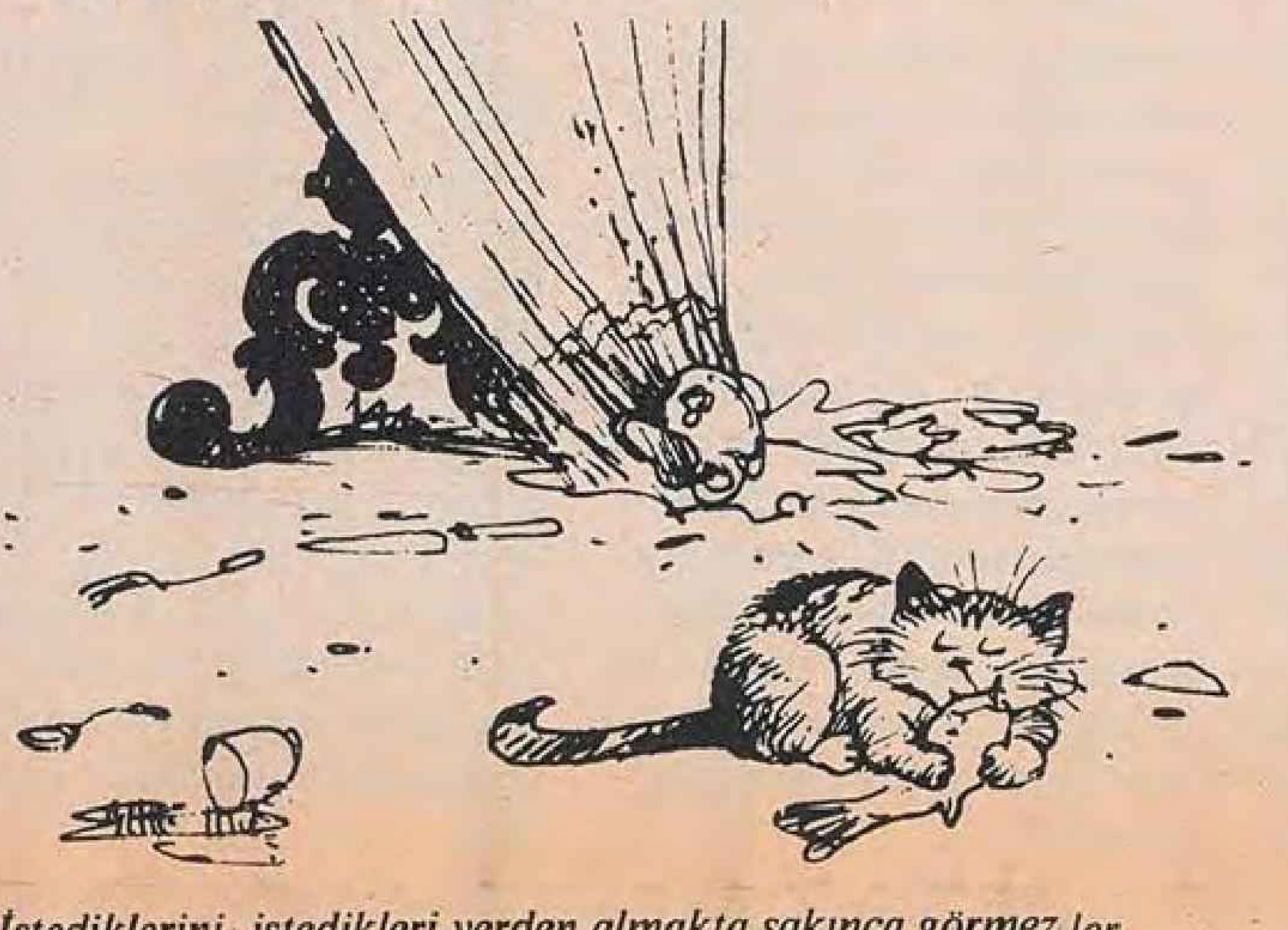

İstediklerini, istedikleri yerden almakta sakınca görmez ler...

... Ve sıcak aile yuvası simgesi olarak gösterilirler!

En güzel bencilliğimiz

gelecek için verdiğimiz mücadalenin niteliği haline getirme konusunda ne derece yetenekli ve başarılıyız?

Bugünden ve mücadelemiz içinde geliştireceğimiz ortak ve derin bir sevgi anlayışımız bulunmuyorsa, bilmeliyiz ki biz amacımızı bile anlamış değiliz. Mücadelesi gürbüz bir sevgi kavramı ile donanmamış olanların insanca amaçlar güdüyor olması anlamsız olur; ve bu yoldan insanca amaçlara varılamaz. Öyleyse bize düşen, sevgiyi özüne yerleştirdiğimiz bir amaç için, sevgiyi özüne koyduğumuz bir mücadele biçimi yaratmaktır.

Kendimize karşı dürüst kalarak şunu söyleyebiliriz: Günümüzde, derinliği olan bir sevgi kavramına en yakın duranlar, sol düşünceli olanlardır. Çünkü onlar, en azından amaçları yönünden böyledirler; insanı insanın amacı olarak ilan eden bir yaşam felsefesinden hareket etmektedirler. Ancak bu amacı ilişkilerinde ve yürüttükleri mücadelede gereğince yansıtmaktan henüz uzaktırlar. Amacımıza söz yok, ama sevgi anlayışımız ve hayatımızın estetik boyutu galiba biraz kusurludur.

Bunda bireyler olarak suçumuz yoktur. Toplumsal tarihimizden ve yaşam tarzından devraldığımız bir kalıtımdır bu. Ama bu genetik mirası reddetmek de bize düşer. Bunun olanağı her toplumda ve her birey için mevcuttur. Daha gelişkin sevgi ölçüleri tasarlayacak kadar insanlaştığımızı ve uygarlaştığımızı düşünürsek, eksik veya çarpık bir sevgi anlayışıyla yetinmenin kusuru bizdedir.

Sevgimizin başlıca eksiği nedir? Yanıtı kolay olmayan bir sorudur bu. Sevgiyi son tahlilde bireyler olarak yaşadığımızdan bu ilişki bize son derece bireysel bir ilişkiymiş gibi gözükmektedir. Böyle, bir tek **özneye** göre tayin edilmiş bir biçim altında yaşanıyor olması ortaya, özneye **göre** değişen ve öbür ucunda bir **nesnenin** varlığını gerektiren özgün bir sevgi ilişkisi çıkarıyor. Sevgi ilişkisinin bu görünümü sevgi kavramı için değişmez bir kalıp oluşturuyor. Bireyin kendi güdüleri, ilgi ve beğeni ölçüleri ya da hazlarıyla açıkladığı, başkaları için bir şey ifade edip etmediği önemli olmayan, sanki özgürlüğü ifade ediyormuşçasına **öznenin** sonsuz keyfiliğini yansıtan böyle bir sevgi açıklamasını kendine yakıştırmakta zorluk çekmeyenler şüphesiz yeterince insanlaşmayanlardır.

Daha kapsamlı ve bir tek öznenin öznelliğiyle sınırlı kalmayan bir sevgi anlayışına doğru açılmamızı sağlayacak sorular bulmalıyız. Herbirimiz insan olarak "biricik varlık" bireyleriz ve sevgimizi bireyselliğimiz içinde yaşarız. İyi ama, bireyselliğimizi gerçekleştirdiğimiz zorunlu biçim nedir? Buna "sosyoloji tarafından kirletilmemiş" bir cevap verilemiyor. Şu tanımı doğru bulabiliriz. "Sevgi insan doğallığı ile açıklanabilir ve ancak bu doğallık bağlamında katıksız anlamına ulaşabilir bir duyumdur." Güzel de, insanın doğallığı doğallık olarak verilmiş toplumsallığından başka nedir ki? Öyleyse sevgi, bireyler için "şahsi" ve doğal bir ilişki türü olmakla zaten toplumsal bir ilişki türü olmaktadır.

Şu soruların yanıtı nedir: "Doğadan rastgele seçilmiş bir objeyi seviyorum. El değmemiş doğayı seviyorum. Bunun toplumsallıkla ilişkisi nedir?" "Karşı cinsten birini seviyorum. İki öznenin cinselliği temelinde gelişen bu sevgi ilişkisi niçin toplumsal olsun ki?"

Şu tür yanıtlar geliştirebiliriz sanıyorum: Doğa ile ilişkisi, insanın kendi türü ile kurduğu dolayımsız bir ilişkidir; çünkü insan varlığı doğanın kendisindendir. Doğa insanda kendi en harika mantığını açığa vururken, insan da doğada kendi varlığının nedensel bütün yönlerini bulabilmektedir. Doğa üstüne bilgimizin hiç bir değişime uğramadan, fizik varlığımız hakkındaki bilgimiz olabilmesi bunu yeterince doğrular. Demek ki, insanın doğayı kavrama çabası, onun kendini kavrama çabasından başka bir şey değildir.

Öteki cinsin **edinilmesi** eylemi olarak sevgi çok daha karmaşık bir ilişkiyi anlatıyor. Karmaşık ama inanılır gibi değil, aynı zamanda son derece yalın, bir ayna sadeliğinde herşeyi doğrudan vuran bir ilişkidir cinsiyet ilişkisi. Bu ilişkiyi, feminist ya da antifeminist yaklaşımların üstünde ve daha geniş bir perspektiften kavramaya çalışmalıyız. İki öznenin karşılıklı olarak birbirlerini gereksindiği cinsiyet ilişkisinin bugünkü karakteri, bütünüyle toplumsal/tarihsel bir karakterdir. Kadının ve erkeğin toplumsal statüleri, cinsiyet ilişkisinin doğal-insani bir ilişki olarak gerçekleşmesini imkansız kılmaktadır. Bu durumu formasyonel indirgemeciliğin dışında, insanlaşmamızın global evrimi içinde anlamalıyız. Halbuki ne kadar sade bir insanın öteki insanla kurduğu en dolayımsız ilişkidir bu. İnsan türünün hayvanlıktan ne denli uzaklaştığını matematiksel kesinlikte veren tek ilişki biçimi işte bu cinsiyet ilişkisidir. Toplum bu ilişkinin aşağılık biçimini "aile" kozası içinde alıp kendi ahlaki temeli ilan etmekle, tarihsel en büyük ahlaksızlığı ahlak saymakla kendi ahlaksızlığını tescil etmiştir. Kadın-erkek, bu ilişkide eşit derecede aşağılanmıştır. Bugün gözümüze kadının durumu olarak gözüken şey, gerçekte erkeğin aşağılık durumunu kendi karşıtı aracılığıyla yansıttığı durumdur.

Tür'ün topyekün aşağılandığı bu "ciğfe" ilişkiyi kaldırıp yerine derin bir sevgi ilişkisi ikame edebilmek için büyük bir hesaplaşmaya, Tür'ün kendisiyle hesaplaşmasına ihtiyaç vardır. Tür toplum halindedir, dolayısıyla bu hesaplaşma topluma karşı va toplumsal bir hesaplaşma olacaktır. Ne ki, cinsiyet ilişkisinin, insandan insana derin bir sevgi ilişkisine dönüşeceği düşsel zamana kadar, ilişkinin bugünkü aşağılık tarzına boyun eğmek gerekmiyor. İnsan olan bu tür ilişkiyi kendisine bugün de yakıştırmaz. İnsanlaşmak zaten budur, Besbelli ki kolay değildir böyle bir edinim. Gerçek sevgi kavramına veri olarak en yakın duran sol düşünceli insanlar için de kolay değildir. Sol kültürü hazmetmenin hatta hazmetmiş olmanın buna yetmediğini anlamak için etrafımıza değil, kendimize bakmamız kafidir. Başka yolu yok. İnsanca kültürün en azamisini kendimize maletmeden sevgiyi edinemeyiz. Gençlerin şansı, bu edinim için bolca zamana sahip olmalarındadır.

Biz aşağıda imzası

en doğal hakkımız olan "yaşama hakkı"mızı savunuyoruz. Daha eşitlikçi bir eğitim, daha demokratik bir eğitim, bilimsel-kültürel-sosyal olanakları daha çok olan bir eğitim istiyoruz. Ve büyükler, "bu dünya size miras kalmadı, yalnızca onu bizden ödünç aldınız", bu gerçeği gözardı etmeyiniz.

Bu gerçek şudur: Bu dünya yalnız sizin değildir, hepimizindir. Ve son yıllarda nükleer tehlike artık iyice gündeme girmiştir, insanlar tedirgin ve nükleer silahların gölgesi altında yaşamlarını sürdürmek zorunda kalıyorlar. Bu olguların doğurabileceği sonuçlar son dönemlerde algılanmaya başlanmıştır. Bu bağlamda, tüm bunların yanında yaşayabilmek için ve herşey için, günümüzde uygulanabilecek en tutarlı politika, bizce nükleer silahların kaldırılmasıdır.

Biz liseli gençler olarak, bu kampanyaya katılımımızı böylesi nesnel temellere oturttuk. Öğrenci gençlik hareketi içinde gelişebilecek dar, rekabetçi, birbirinin varlığına hoşgörüsüz yaklaşımlara karşı en etkili tutum, öğrenci gençliğin bu türden etkinliklerde birliği savunmasıdır. Kuşkusuz böylesi etkinliklerde oluşturulacak platformlarda birlik ve ortak amaçlar düzeyinde olacaktır. Bu bağlamda da amacımız, NÜSHED kampanyası çerçevesinde her düzeyde mutlaka birlikte çalışmayı hedeflemek oldu. Bunda da başarılı olduk sanıyoruz. Sonuç olarak, bizler ne kadar çok birimde ve konuda somut işbirliği yaparsak, sorunlarımıza ne kadar fazla eğilebilirsek, aydınlık günlerimiz o kadar yakındır. Bu nedenle "Silahlanmaya son, Nükleer Silahlanmaya Hayır" diyoruz.

Biz aşağıda imzası bulunanlar;

İnsan olarak insanlığı ve dünyayı korumak gerektiğinin bilincindeyiz. Bütün dünyanın sonu demek olacak bir nükleer savaş olmamalıdır. O nedenle: 1- Dünyada nükleer silahlanma yarışını kışkırtan ve çevresel yıkıma yol açan nükleer denemeler derhal durdurulmalıdır. 2- Radyoaktif sızıntı ve atıkları nedeniyle çocukların ve hayvanların şekil bozukluğu ve organ eksikliği ile doğması, kanser oranlarının artması, denizlerde balıkların ölmesi gibi etkileri artık kesinleşmiş olan nükleer silah fabrikaları kapatılmalıdır. 3- Yeni nükleer silahların üretilmesi ve konuşlandırılması derhal durdurulmalı, yeryüzünden her tür nükleer silah kaldırılmalıdır. 4- Nükleer silahlanmaya harcanan paralar sağlık, eğitim, konut, beslenme, kültürel etkinlikler gibi temel insan gereksinmeleri içi harcanmalıdır. 5- Savaş san yiinde önemli ölçüde insan gı cü kullanılmaktadır. Bu ka nak insanlığın kalkınmasına değerlendirilmelidir.

Say ki acılar masaldı

tabının kaybolduğu, sobalarda yakıldığı ve ismini kullanamadığı için başkaları adına yayınlanan çeviri kitapları ile susturulmak istenmiş, bezdirilmeye çalışılmış bir ulu çınar **Hasan İzzettin Dinamo.** Yaşamı, kalemini işçi sınıfından ve bilminden yana çalışan herkesin başına gelenler ile dopdolu. O ise bütün başına gelenlere ermiş sabrı gösterdi. 1960'dan sonra tamamladığı 15 ciltlik **"Kutsal İsyan"** ve **"Kutsal Barış"**, 'Milli Mücadele' üzerine yazılmış olan pekçok sanat eseri arasında yalın gerçekçiliği ve belgeci yönü ile ayrılır. Dürüst ve onurlu bir aydın olarak sürdürdü yaşamını ve öyle noktaladı. 13 Haziran günkü **Hürriyet** gazetesinde yayınlanan söyleşisinde şunları söylüyordu: **"Diyebilirim ki, gençliğimin hayrını görmedim ben. Şu an seksen yaşımdayım ama yazdığım her şeyi bir gençlik heyecanıyla yazıyorum. Benimki geç yaşanan bir gençlik"** Genç olanlar hiç yaşlanmaz derler. **Hasan İzzettin Dinamo** da ekmek ve özgürlük mücadelesi içinde geçen yaşamıyla genç gitti ve hep genç kalacak.

Festivalleşen

daki 'festivalin' daha alacağı yolun çok olduğunu görürüz.

Bir karnavaldan festivalleşen İstanbul Festivali'nin Temmuz programında yine pek çok kesimi izleyici olarak çekmeyi hedefleyen etkinlikler var. **Mama I Want to Sing** adlı Broadway müzikalinden, **sema gösterileri**'ne, **Aşıklar Şöleni**'nden **Montreal Caz Balesi**'ne kadar her 'zevke' hitap eden bir program 'zenginliği' var. Uluslararası nitelikte festivallerin 'seç, beğen, al' türü bir yaklaşımdan çok daha farklı bir program hazırlama kriterleri olduğunu biliyoruz. Fakat hiçbir sanat dergisinin 5000 adet satmadığı 3500 adet basılan kitapların-dedikodu değil, kitapların-birkaç yıl raflarda süründüğü bir ülkede uluslararası nitelikte bir festival yapmaya kalkınca onu da "bize özgü" bir hale getiriyoruz doğal olarak.

Böyle başa böyle tarak festivalin bu yılki birkaç bombası arasında sıralama yapmak gerçekten güç. **Sara Vaughan**'ın gelmesine mi yoksa **Spyro Gyra**'ya mı, bir caz balesi izleyeceğimize mi yoksa ülkemizde ilk defa gerçek bir Broadway müzikalinin izleneceğine mi şaşmak gerek şaşırıp kalırız. Tiyatronun da ayrılmasıyla net olarak müzik ağırlıklı olmaya başlayan İstanbul Festivali'nin her biri ayrı ayrı uluslararası üne sahip, pek çok ödül sahibi sanatçıları barındıran bünyesinin giderek daha da ayrımlaşacağını belirtmek isteriz.

Sürekli kendini yenileyen ve -şimdiye kadar ki- programıyla bir takım insanları yılda bir kez de olsa sanat etkinlikleri içine çeken ve genel olarak izleyici sayısını sürekli artırırken onların beğenisini de değiştiren bir etkinlik olmayı başaran İstanbul Festivali'nin önümüzdeki yıl, programının bu yılkinden daha iyi olacağını şimdiden söyleyebiliriz.

Gordon Schaffer

AIDS İnsan Yapımı mı?

Hindistan'da yayımlanan günlük bir gazete olan *Patriot,* 4 Temmuz 1984'te AIDS hastalığının ABD'nin Maryland Eyaleti'ndeki Fort Detrick'te bulunan ABD Mikrop Savaşı Araştırmaları Enstitüsü'nde üretilen bir virüsten doğduğunun sanıldığını bildiren korkunç bir rapor yayımlamıştı. Gazetenin editörü, haber kaynağının, Hindistan'ın yakın gelecekte hastalık nedeniyle büyük bir tehlikeyle karşı karşıya kalmasından duyduğu kaygıyı dile getiren ünlü bir ABD'li bilim adamı ve antropolog olduğunu açıklıyordu. Böylesine ölümcül bir sırrı açıkladığından yaşamı tehlikede olacağı için bu kişinin adı saklı kalmalıydı.

Patriol tedavi edilemeyen bu hastalığın saldığı tüm dehşetin henüz bilinmediği o tarihte, Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) AIDS'in tüm dünya nüfusu için çok ciddi bir tehdit oluşturduğu kanısında olduğu haberine de yer veriyordu.

Raporu, yayımlandığı tarihten beri çalışma masamın üzerinde tutuyordum. *Newsletter*'de yeniden yayımlamalı mıydım? Bunu yapmamaya karar verdim. Derhal yalanlamalarla karşı karşıya kalınacağını, oysa gerçeğin eninde sonunda o kadar kolay saldırılamayacak kaynaklarca ortaya koyulacağını hissediyordum.

Nitekim öyle de oludu. İngiltere'de yayımlanan *Sunday Express,* 26 Ekim 1986'da "Laboratuvarda Üretilmiş AIDS Şoku'' haberini sekiz sütuna manşet yaparak duyurdu.

Haberde virüsün ''feci bir biçimde yanlış gelişen'' laboratuvar deneyleri sırasında üretilmiş olduğu söyleniyor ve gerçeğin yoğun bir örtbas etme çabasıyla kamuoyunda saklandığı da ekleniyordu.

Ugandalı bir AIDS kurbanı: Suçlu eşil Maymunlar mı?

Sunday Express, virüsün insan yapımı oluduğuna ilişkin yargısını ilk kez geçen yılın Ağustos ayında *Royal Society of Medicine Journal*'da açıklamış olan İngiliz uzman Dr. John Seale'in makalesinden alıntı yapıyordu. Dr.Seale raporunun meslektaşlarınca bir ''ölüm sessizliğiyle'' karşılandığını ve bunun kendisini çok şüphelendirdiğini söylüyordu. Dr.Seale'e göre, *Royal Society of Medicine Journal*'ın editörü, ''adeta sessizlikle boğulmaya çalışıldığı'' konusunda kendisiyle görüş birliği içindeydi.

Sunday Express California Eyaleti'ndeki Glendale'de yaşayan Dr.Robert Shecker'in ''virüsün bir genetik mühendisliği ürünü olması gerektiği'' yolundaki görüşüne de yer veriyordu.

Express'in görüşlerine başvurduğu üçüncü uzman ise Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin Berlin kentindeki Biyoloji Enstitüsü'nün müdürlüğünden emekliye ayrılmış olan Prof.Seagal idi. Gazete, "araştırmacılarımız iki ABD elçilik görevlisinin iki hafta önce Prof.Seagal'ın evine iki saatlik bir ziyarette bulunduğunu; kendisini ne bildiği, ne düşündüğü, bilgiyi nereden aldığı ve raporla ne yapmaya niyetli olduğu gibi konularda sorguya çektiklerini ortaya çıkardılar'' diyordu.

Prof.Seagal *Sunday Express*'in muhabirlerine şunları söylemişti: ''Biri tarihçi diğeri de siyasi danışman olduğunu söyledi. Ama CIA'den olduklarına eminim. AIDS'in kökeninin üzerindeki esrar perdesinin açılmak üzere olması onları son derece ilgilendiriyordu. Onlara 1970'lerin ortalarında ABD Ordusu Tıbbi Araştırma Komutanlığı'nın merkezinin bulunduğu Fort Detrick'te, testlerden geçmeyi kabul etmeleri durumunda kendilerine özgürlük vaadinde bulunulan uzun hapis cezalarına çarptırılmış gönüllü mahkûmlar üzerinde deneyler yürütüldüğünden haberdar olduğumu söyledim.'' Bilim adamları neredeyse kesinlikle, yarattıkları korkunç şeyin, yani AIDS virüsünün boyutlarının bilincinde değildiler.

Yalanlamalar gecikmedi. Bu arada *British Sunday Telegraph* kendini açıkça ortaya koyuyordu. Gazete hikâyenin Ruslar tarafından ''Amerikalılar'ı lekelemek'' üzere uydurulduğunu söylüyor ve Sovyet gazetesi *Literay Gazette*'de yayımlandığını anımsatıyordu. Bu yazı Patriot'un raporuna dayanıyordu, oysa Patriot raporu diye bir şey yoktu!

Dr.Seale ve Dr.Shecker virüsün kanser üzerine sivil araştırmalar sırasında, genetik olarak yaratıldığı görüşünden yanalar. Prof.Seagal virüsün Afrika'da yaşayan yeşil maymunlardan geldiğine ilişkin kuramı ''gülünç ve bilimsel olarak itibar edilemez'' buluyor. Kesin olan bir şey var: Araştırmalar son bulmayacak. İlgili bilim adamları, mesleki dergilerde konunun tüm ayrıntılarını ortaya koymaya kararlılar.

Konuya bilimsel olarak yabancı olanların ellerindeki kanıtlar neler? Birincisi, ilk AIDS vakaları,New York'ta kaydedildi. Ayrıca Fort Detrick'in enfeksiyona karşı bağışıklık üzerine çalıştığı tartışmasız bir gerçek. İngiliz gazetesi *Guardian* 27 Ekim 1986'da verdiği bir haberde, 1969'da Washington Araştırma Komitesi'ne ''ileriki beş ya da on yıl içinde bilinen tüm hastalık yapıcı organizmalardan farklı,yeni bir bulaşıcı mikroorganizma üretmenin olanaklı olabileceği, daha da önemlisi bunun bulaşıcı hastalıklardan korunmada bağımlı olduğumuz bağışıklık bilimsel ve sağıtımsal özelliklere dayanıklı olabileceği'' ne ilişkin kanıtlar sunulduğunu söylüyordu. Dayanıklılık ''tedaviye yanıt vermeme'' anlamına geliyor. AIDS bu tanıma kesinlikle uyuyor.

Daily Telegraph 24 Eylül 1986'da Washington'dan geçtiği haberde şunları söylüyordu: ''Beş yıl önce, bir Amerikan mikrop savaşı laboratuvarından tüm dünyaya bulaşmaya yetecek zayıf düşürücü bir virüs kayboldu ve bir daha izine rastlanmadı. Çevreci bir grup dün biyolojik silah araştırmalarının yasaklanması talebiyle Washington'daki bir mahkemeye dava açtı.

J.D.Bernal Barış Kütüphanesi 1968'de biyolojik savaş araştırmalarının tehlikeleri konulu bir konferans düzenlemişti. Ritchie Calder stoklanan silahlar arasında, genetik değişiklikler yaratmak üzere hazırlanmış bazı silahlar olduğunu da söylemiş; sözlerine ''tehlikenin kapıya dayandığı'' ve biyolojik silahlar konusundaki ölüm sessizliğinin sonuçların bu kadar ürkütücü olmasından kaynaklandığını eklemişti.

Konuşmasının ardından, İngiliz gazetesi *Daily Mirror*'a dünyanın bir yerinde insanlığın doğal direncinin olmadığı ve kesin bir korunma yolu bulunmayan bir mikrobun üretilmekte olduğunu'' ifade etmişti. Bu da AIDS'in bir başka tanımı.

İngiliz gazetesi *Observer* ise, 30 Haziran 1968'de Fort Detrick'ten W.D.Lawton ile Porton'daki ingiliz Mikrobiyolojik Araştırma İstasyon'ndan R.C.Morris ve T.W.Burrows'un *Journal of General Microbiology*'da yayımlanan bir makalesinden alıntı yapıyordu. Alıntının bir paragrafında şunlar söyleniyordu: ''Mikrobiyologlar kalıtsal özelliklerin genetiği üzerinde oynayarak en öldürücü bileşimi içeren tek bir kalıtsal özelliği ortaya çıkarmayı amaçlıyorlar.'' İşte AIDS'in bir tanımı daha.

Makalede, hükümete göre o sırada Porton'un sadece araştırmanın korunmayla ilgili boyutlarıyla ilgilendiği ancak Fort Detrick'in yalnızca saldırı amaçlı mikrobiyolojik silahlar geliştirmekle uğraştığı belirtiliyordu.

Japonlar II. Dünya Savaşı sırasında işgal altındaki Çin'de mikrop savaşı araştırmaları yürütmüşlerdi. Suçlulardan bazıları Sovyetler tarafından yakalanmış ve yargılanıp mahkûm edilmişti. Diğerleriyse Amerikalılar tarafından korunmuş ve Fort Detrick'de çalışmak üzere ABD'ye götürülmüştü.

AIDS virüsünün salıverildiği 1969'dan sonra, biyolojik silahları yasaklayan bir anlaşma üzerine görüşmeler başladı ve 1972'de yürürlüğe girdi. 1980'de anlaşmayı gözden geçirmek üzere toplanan ilk konferansta, anlaşmanın 80 ülke tarafından onaylandığı bildirildi. Ama anlaşmada araştırmaları yasaklamaya ya da denetlemeye ilişkin hiçbir hüküm yer almıyor.

Biyolojik silahsızlanma üzerine bir kitabın yazarı olan Nichola Sims, kısa bir süre önce ''anlaşmanın 'saldırgan' biyolojik araştırmalar üzerinde bile hiçbir kısıtlama getirmemesi sık sık eleştirilere konu olmaktadır' diye yazıyor ve kamuoyunda biyolojik ve kimyasal bir savaşı başlatacak bir süper mikrobun ortaya saçılma tehlikesinin kapının eşiğinde olduğuna ve buna sahip olan güçlerin anlaşmayı çiğneyeceklerine ilişkin korkular olduğuna'' dikkat çekiyordu.

Tüm bu kanıtlardan sonra, bilimsel konuların yabancısı olan kişilerin bile, insan yapımı AIDS virüsünün, masum sivil araştırmalar sırasında meydana gelen feci bir yanlışın sonucu olduğu düşüncesini reddedecekleri kanısındayım. Bu kişilerin AIDS'in mikrop savaşı araştırmalarının sonucu olduğu ve suçlayıcı parmakların ABD'yi işaret ettiği sonucuna varacakları ortadadır.

Sonuçta şunlar söylenebilir: Ulusların aralarındaki farklılıkları bir yana bırakarak tüm beceri ve kaynaklarını bu dehşet verici tehdide karşı ve mikrop savaşı araştırmalarına son vermek için dünya çapında bir mücadelede yoğunlaştırmaya olan gereksinmeleri şimdiye kadar hiç bu kadar büyük olmamıştı.

KAYNAK: Peace Courrier 1-3/87

Uluslararası güvenlik bölünemez

Rodomir Bogdanov

Çeviri Servisi

İnsanlığın bir savaş patlaması tehlikesine karşı mücadelesinin tarihi, aşağı yukarı savaşın tarihi kadar eskidir. Yazılı belgelerde adı bile geçmeyen çok eski zamanlardan beri insan, savaşın sayısız zararlarından korunmanın ve yıkınlarını korumanın yollarını aramıştır.

Binlerce yıl geçmiş, binlerce küçük ya da büyük savaş çıkmış ve milyonlarca insan yaşamını yitirmiştir. Ama insanlığın savaşa karşı çıkan sağduyusu, kılıçtan, kalkandan ve siperlerden her zaman daha üstün olmuştur. Yaşadığımız teknolojik, elektronik ve nükleer çağda, savaşa karşı savaşın bu klasik araçları, ihmal edilebilir duruma gelmiştir. Örneğin, askeri kuramcıların ve şimdiki siyaset adamlarının ''barışı koruma silahı (peace keeper)'' olarak niteledikleri saldırı silahları, nükleer enerji ve bilgisayarlar sayesinde, dünya üzerindeki tüm yaşamı birkaç dakikada mahvedebilecek güçtedir.

Önümüzdeki yıllarda bu savunma kalkanı, ilk ateşlemenin uzayda yapılmasının araçlarını sağlayacak şekilde uzaya sıçrama tehlikesini göstermektedir. Bunun için gereken sığınaklar da tamamlanmıştır. Amerikan gazetelerinin verdiği haberlere göre, Arizona'da bir çölde ''Biosphere 2'' adında kapalı bir ekolojik sistem oluşturulmasına başlanmıştır. Burası, gelecekte diğer gezegenler üzerinde kurulacak istasyonların bir örneğini oluşturmak ya da nükleer savaş sırasında sığınak olarak kullanmak üzere kurulmaktadır. 1989'da tamamlanması gereken bu projenin sahiplerine göre, kurulacak yüz kadar nükleer savaş sonrası toplum sistemi (''sığınaklar''), özel olarak düzenlenmiş yaşam biçimlerine ve bir nükleer yıkım sonrasında kaçınılmaz olan ''nükleer kış'' ertesinde yaşamını sürdürmek için önceden seçilmiş kişilerin yaşamalarına, hatta yaşama yeniden uyumlandırılmış olarak dünyanın yeniden insanlandırılmasına (tasarımcılarınca Biosphere-1 olarak adlandırılıyor) olanak sağlayacaktır.

Öyle görünüyor ki, insanlık savaşa karşı savaş araçlarının gelişmesinin bir çıkmazda bulunduğunu ve bu araçların kendi içlerinde de birbirleriyle çeliştiğini kavaramamış bir durumdadır. Öyle ya, ''nükleer kış''da hayatta kalabilmek mümkünse nükleer savaş da kabul edilebilir bir hale gelmektedir.

Tarihimizin tehlikeli bir evresine girdiğimizi belirten işaretler nükleer çağımızdan, bilgisayarlar çağından önce görüldü: Giderek daha güçlü tahrip araçları, giderek daha çok insanın değil de teknik araçların denetiminde olan savunma araçları yaratıldı. Bugün de herkes nükleer gerçeklerin bilincinde değil. Geleneksel askeri,stratejik ve siyasal anlayışın yetersizliği, teknolojiye güvenmenin, yepyeni savunma, saldırı, savaşa karşı korunma araçlarını devreye sokmanın ya da bu yoldaki girişimlerin insanlığın güvenliği sorununu çözmeye.yetmeyeceğini anlamayı engellemektedir. İnsanların şimdiye dek yarattığı savaşı engelleme araçları, uygarlığın üzerindeki tehlike sorununu tümüyle yeni bir biçimde ortaya koyacak türdedir.

Teknolojik gelişmenin ortaya çıkardığı paradokslardan birisi de yaşamın korunması açısından ele alındığında savaşı kabul edilemez kılan şeyin askeri araçlar değil, enerji merkezleri ve sistemleriyle tümüyle sivil bir gelişim olması olgusudur. Bhopal, Three Mites ve Çernobil felaketleri bunu açıkça ortaya koymuştur. Japonya'da yirmiden fazla nükleer santralın yakınında kentler kurulmuştur. Japonyanın ve yakın komşularının santrallerin bulunduğu yerlerde bir bombanın - nükleer değil, klasik ya da bir obüsün patlamasına izin verip vermeyeceği sorusu sorulabilir. Yine birçok nükleer santrale sahip gelişmiş Avrupa, Asya ve Amerika ülkeleri de, kendi topraklarında ikinci hatta birinci dünya savaşına benzer bir savaşa izin verebilirler mi?

Yaşadığımız dünya, savaşlar ve güc siyasetleri için; emperyalist saldırganlıklar, tümüyle insanlığın denetiminden çıkmış silahlanma, ulusların birbirlerine karşı ideolojik, siyasal, dinsel, ırksal açıdan gösterdikleri hoşgörüsüzlük için çok küçük ve dayanıksız bir hale gelmiştir. insanlık tarihinin yeni bin yılının öncesinde bize bir siyasal anlayış, güvenlik sorunlarına yenibir yaklaşım gereklidir.

Dünyadaki vahşeti ve şiddeti arttırarak, halklar arasına düşmanlık ve kin tohumları ekerek, militarizmin (kuramsal kılıfları ve sunuluşu ne olursa olsun) insan moraline büyük zarar verdiğinin bilincine varmanın zamanıdır. Devletlerarası ilişkileri, gelecekte de sonsuz ve askeri olduğu kadar siyasal anlamı olmayan bir askeri üstünlük için yapılan bir rekabet belirlememelidir. Nükleer yüzyılımızın gerçekleri, ulusal ve yüce genel amaçlar için devletler arasında çıkarların uyumlandırılmasını, karşılıklı ödünleri ve uzlaşmaları zorunlu kılmaktadır.

Yeni Sovyet anlayışı ve güvenlik sorunlarına yeni Sovyet yaklaşımı biliniyor. Bu, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin XXVII. Kongresi'nde, 15 Ocak 1986'da daha sonraki belgelerde ve açıklamalarda Gorbaçov tarafından açıklanmıştır. Bu yaklaşım ana hatlarıyla şöyledir:

1. İnsanlık nükleer silahlardan kendisini kurtarmalıdır. Daha çok silahın , daha çok değil daha az güvenlik demek olduğunun anlaşılması önemlidir. Nükleer savaş makul bir siyasetin sonucu olamaz; çünkü böyle bir savaş her türlü siyasete son verecektir. Bu nedenle, nükleer mitleri yıkmak, nükleer savaşın ilk darbeyi vuracak olan da dahil tüm insanlığa karşı bir savaş olacağının bilincine varmak gereklidir.

2. Modern silahların özellikleri hiç bir ülkeye yalnızca askeri ve teknik araçlar yoluyla korunma umudunu bırakmamaktadır. Bu nedenle güvenliğin sağlanması siyasal araçlar yoluyla gerçekleştirilmesi gereken siyasal bir görev olarak ortaya çıkmaktadır.

3. Güncel bağlamda, ulusal güvenlik ve uluslararası güvenlik kavramları eş anlamlı olmuştur. Olası bir nükleer çatışma göz önüne alınırsa, hayatta kalabilmek ve tüm dünya ülkelerinin tarihsel kaderlerinin birliği, halklar arasındaki siyasal ilişkilerin çok önemli bir koşulu haline geliyor. Bugün hiç bir ülke kendisini öbür ülkelerden ayıramaz. Bugün hiç bir ülke güvenlik sorunlarını kendi öz ulusal çıkarlarından özveride bulunmadan, dahası öbür ülkelerin ve halkların çıkarlarına zarar vererek çözümleyemez.

Sovyetler Birliği, güvenlik sorunlar ilişkin yeni bir tavır alan ilk ülkedir. Bir yılı aşkın bir süreden beri nükleer denemeleri, bu tür denemeleri 1 Ocak 1987'ye kadar erteleyen moratoryuma bağlı kalarak, durdurmuştur.

ABD nükleer denemeleri sürdürmekte ve bunun bir sonucu olarak nükleer silahlarını çoğaltmaktadır. Bununla birlikte, nükleer denemeleri tek taraflı olarak durdurma kararımızın doğrulanacağını düşünüyoruz. Çünkü bu kararın nükleer denemeler sorununun çözümüne, insanlığın nükleer tehlikelerden kurtulmasına katkıda bulunduğunu sanıyoruz.

Yeni siyasal gerçeklerin anlaşılma süreci ne denli yavaş ve zor olursa olsun, halklar ve dünya topluluğu eski anlayış yanlılarının ahlak ve insanlık dışılığını,er ya da geç, anlamalı ve mahkum etmelidir,

12 Ağustos 1980'de, sosyalist ülkeler, BM genel kurulunun 41. oturumunda, ''evrensel bir uluslararası güvenlik sisteminin oluşturulması''nın gündeme alınmasını önermişlerdir. Bu öneri yeni yaklaşımlar ve yeni düşünceler içermektedir: Tüm ülkelerin ve tüm halkların etkili bir güvenliğinin, barış yolunda gelişmelerinin ve ilerlemelerinin ancak siyasal araçlarla, küçük ya da büyük, gelişmiş ya da gelişmekte olan tüm devletlerin, siyasal ve toplumsal sistemlerinden bağımsız olarak, tüm güçlerini birleştirmeleriyle olanaklı olduğunun bilincine varılmalıdır. Bu, tehdite başvurmamayı ya da güç kullanmamayı, devletler arası anlaşmazlıkların barış içinde giderilmesini gerekitirir. Yaşadığımız karmaşık, anlaşmazlıklarla dolu ama her şeyin birbirine bağımlı olduğu dünyada güvenlik bölünemez, herkes için evrensel ve eşittir.

Gençlik Dünyası

Sahibi: **Cüneyt Can Oğuzer** • Genel Yayın Yönetmeni: **Yaşar Yiğit** • Yazı İşleri Müdürü: **M.Cem Kılıçkale** • Yönetim Yeri: **Divanyolu Cad. Işık Sk. Ali Faik Han No: 6/3 Sultanahmet-İstanbul** • **BÜROLAR: İSTANBUL:** (Kartal/Maltepe) Bağdat Cd. Maltepe İş Hanı No: 145/89 Maltepe- İstanbul • **ANKARA:** Marmara Sk. Kirmir Ap. No: 12/21 Sıhhiye-Ankara • **İZMİR:** 3. Beyler 850. Sk. Sarsar Han No: 12/4 Kemeraltı-İZMİR • **DENİZLİ:** Atatürk Bulvarı Yıldız İş Hanı Kat: 6 Denizli • **ÇORUM:** Eski Mecitözü Cd. Askerlik Şubesi Yanı No: 145/1 Çorum • **BURSA:** Maksem Cd. No: 86 Bursa • **DÜZCE:** Adliye Karşısı Bulak İşhanı Kat: 3 No: 76 Düzce • **ANTALYA:** Atatürk Cad. Uçar İşhanı Kat: 4 No: 9 Antalya • **ORDU:** Fatma Hatun Sk. No: 9/2 • **TRABZON:** EBA İş Hanı No: 59 Trabzon • **DİYARBAKIR:** İnönü Cd. Kahraman İş Hanı: No: 2/18 Diyarbakır • **1 YILLIK ABONE BEDELİ:** 10.000 TL. • **YURTDIŞI:** 25 DM • **HESAP NUMARASI:** Yapı Kredi Bankası Çemberlitaş-İstanbul Şubesi 039833-9 • **DİZGİ:** Yayın-Dizgi Merkezi • **HAZIRLIK:** SOS Ofset • **BASKI:** Seçenek Yayıncılık ve Matbaa Ltd.Şti. 516 21 53